

آذربایجان

دوره پنجم شماره ۹۸ دی ۱۳۹۰

ناشر افکارفرقه دموکرات آذربایجان

تضاد و تقابل باندهای حکومتی

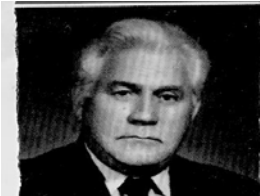
برای تصاحب پست ریاست جمهوری

سخنان چند روز پیش خامنه ای در نکوهش انتخابات آزاد، بحث ها و کشمکش های گذشته در باره انتخابات را به مرحله تازه ای رسانده است. در پی اظهارات رهبر، اصول گرایان، هماهنگ به طعن و لعن پیشنهاد کنندگان انتخابات آزاد پرداختند.

با وجودی که رفسنجانی تنها کسی نیست که ضرورت انتخابات آزاد را مطرح کرده است و دریافتش از آن به عنوان یکی از راهبردهای خروج از بحران، از چهارچوب مصلحت حاکمیت در کل آن فراتر نمی رود، شدت اهانت ها و هتاکی ها نسبت به ایشان با توجه به نقش و موقعیتی که در رژیم داشته و دارد، تعجب بر انگیز می نماید. به نظر می رسد که در پس این هیاهو، علل دیگری هم باید وجود داشته باشد. این کارزار بدون اطلاع و اجازه و حتی صحنه گردانی خامنه ای نمی توانسته است صورت گیرد. ماجرا بیشتر واکنشی است به تحرک سیاسی رفسنجانی در ماههای اخیر و در عین حال پاسخی است به طرح های او برای تشکیل دولت وحدت ملی، شورای فقهی، انتخابات آزاد و لزوم مذاکره مستقیم با آمریکا. ادامه این وضع می توانست مهندسی انتخابات را آن چنانکه مورد نظر باند نظامی - امنیتی و باند مصباح یزدی است، مختل کند. این حوادث هم هشدار می است به آن دسته از اصول گرایان میانی که از آینده روندهای جاری در جمهوری اسلامی بیمناک اند و در درستی رویکردهای سردمداران رژیم دچار تردید شده اند.

ادامه در ص ۲

ایوب نمینی خاطره لرده یاشایاجاق

ایوب نمینی حسن اوغلو ۱۹۲۰ - جی ایلین مای آیندا جنوبی آذربایجانین آستارا شهرینده فعله عابله سینده دنیايا گوز آچمیشدیر. ۱۹۳۸ - جی ایلده تیریزده اورتا حربی مکتبه داخل اولموشدور و ۱۹۴۱ - جی ایلده یارانمیش ایران خلق پارتیاسینین سیراسینا قوشولموش و طالعینی همین پارتیانین طالعی ایلده باغلامیشدیر ۱۹۴۵ - جی ایلده آذربایجان خالقینین ملی آزادلیق حرکاتیندا یاخیندان اشتراک ایندیگیچون ملی حکومت طرفیندن «آذر» مدالی ایلده طلتیف ادلمیشدیر.

مرکزی حکومت ملی حکومت ایلده باغلا دیغی مقاولیه خیانت اندیره ک آذربایجانا باسقین ایتمیش، انسانی دحشته سالان وحشیلیکلر تورتمیشدیر. بلله بیر وقتده نمینی ایوب باشقا مبارز یولداشلاری کیمی شمالی آذربایجانا مهاجرت ایتمیشدیر. ۱۹۴۷ - ۱۹۵۰ - جی ایللرده زاکاتالا م. ت. س. سینده چلینگر، ۱۹۵۰ - ۱۹۵۴ - جی ایللرده زاکاتالا مدنی - معاریف اداره سینین تلیماتچیسسی، ۱۹۵۴ - ۱۹۵۸ - جی ایللرده باکی عالی پارتیا مکتبیینین مداوینی، ۱۹۵۸ - ۱۹۶۲ - جی ایللرده آدف - نین شاماخی کمیته سی صدری، ۱۹۶۲ - ۱۹۶۴ - جی ایللرده آدف - نین مرکزی کمیته سینده ساحه محصولو، ۱۹۶۴ - ۱۹۶۷ - جی ایللرده آدف - نین علی بابراملی شهر کمیته سینین صدری، ۱۹۶۷ - ۱۹۷۴ - جی ایللرده باکی شهر اوکتیابر رایون №۱۵۸ - لی اورتا مکتبیینده تاریخ معلمی، عینی زماندا آدف - نین مرکزی باکی بیروسونون صدری، ۱۹۷۴ - ۱۹۸۱ - جی ایللرده آدف - نین گنج شهر کمیته سینین صدری اولموش، ۱۹۸۱ - ۱۹۹۳ - جی ایللرده «بازیچی» نشریاتیندا چالیشمیشدیر. ایوب نمینی «آجیلی - شیرینی گونلریم»، «امداد اوجاغی»، «مهاجرتده» ادلی کتابلاری، «صفرخان قهرمانی»، «بو اوج قادین» ادلی ترجمه لری چاپدان چیخمیشدیر.

ایوب نمینی عمرونون سونونا قدر نوز عقیده سینده صادق قالاراق ۲۰۱۳ یانوار اینین ۷ - ده دنیا سینی دیشدی. ایوب نمینی همیشه نوز سلاحداشلارینین قلبینده یاشایاجاقدیر.

آذربایجان دمکرات فرقه سینین مرکزی کمیته سی ۲۰۱۳ / ۱ / ۷

در این شماره

ص ۹	روزنامه نگاران به جرم بیان حقایق
ص ۱۰	سومین طومار اعتراضی کارگران
ص ۱۱	بمناسبت صد و دهمین سالروز تولد
ص ۱۲	ناله طبیعت
ص ۱۵	عارف صفا شعر

چوخ میللتلی ایران نؤلکه سینده دؤولتچیلیک و دموکراسی پروبلمی

ایران اراضی سینده قورولموش دؤولتزر دونیانین گوج و مدنیت مرکز لریندن اولوبدور. بیر نجه عصر دیر کی، بورا دونیانین آپاریجی گوج لرین دقتینده دیر. بیر زمان لار ایراندان قات-قات ضعیف اولان دؤولتزر بو گون اقتصادی-سیاسی و تکنولوژی باخیمیندان خیلی گوجلنمیشدیر. اما قدیم دؤولتزر دن بیری اولماسینا باخمایاراق ایران چاغداشلاشا بیلیمیر. هر چند مقصدیمیز بو سببلره جواب تاپماق دئییل.

شاهلیق اصول ایداره ائتمه فورماسیندان تئوکراتیک رژیمه کنچمک اولکهنین چاغداشلاشماسینی داها دا انگلله دی. حاضرکی ایدارنتمه فورماسی ایرانی اورتا عصرلر دؤورونه سورولکله دی. اگر محمد رضا شاه دؤورونده اولکه اقتصادیاتینا اساساً اجنبی شیرکتلری نظارت اندیردی لرسه، ایندیکی حاکمیت دؤورونده ایسه رژیمه مخصوص شرکتلر و اونلارین اقتصادی منفقرلرینی تامین ائدن سیستم یاراتدی لار.

ادامه در ص ۳

جمهوری فدرال خواست همه ملل و اقوام ایران است!

تضاد و تقابل...

هرگونه کوتاه آمدن در این مورد ممکن است به باز تولید پدیده احمدی نژادی بیانجامد. بنا براین رئیس جمهور باید کسی باشد که توانایی و لیاقت استفاده از حقوق و اختیارات مندرج در قانون اساسی را نداشته باشد. در همین ارتباط از قول خامنه ای گفته اند که دو رئیس جمهور احتیاج داریم تا یکی از آنها مسائل اجرایی داخلی را حل و فصل کند و دیگری به رتق و فتق امور بین المللی مشغول شود.

حتی گفته می شود که پیشنهاد ائتلاف 2+1 میان حداد عادل و ولایتی و قالیباف با توجه ارتباط آنها با گرایشهای مختلف درون حکومتی، برای اجرایی کردن همین نظر بوده است.

2- کاندیدای ریاست جمهوری صالح باید قواعد بازی گردانندگان اصلی حاکمیت را گردن بگذارد. نظارت استصوابی شورای نگهبان را که در غیاب کاندیداتوری اصلاح طلبان وظیفه چگونگی تقسیم سهام قدرت میان جناح ها را خواهد داشت، بپذیرد. و پیشاپیش بر آزاد بودن، سالم بودن و رقابتی بودن انتخابات صحنه بگذارد.

3- کاندیدای مقبول کسی است که باید جنبش مردم و یا هر حرکتی که منافع باندهای حاکم را به خطر اندازد، مرزبندی و مخالفت صریح داشته باشد و در گذشته نیز چنین کرده باشد. این شاید اساسی ترین خصوصیتی باشد که طالب احراز مقام ریاست جمهوری در بارگاه ولایت فقیه حتما باید داشته باشد. تصادفی نیست که در دعوای جاری میان گروهها مهمترین حربه برای از میدان بدر کردن رقیب، اتهام فتنه گری، ساکنین فتنه و کاسبین فتنه است.

ظاهرا آنچه باقی مانده است یافتن مصادیق برای اصول کلی پیش گفته می باشد. مسئله ای که برای حل آن دارو و دسته های درون حاکمیت باید تا پای جان بجنگند. چراکه صحبت بر سهم هر یک از قدرت خواهد بود.

تقریباً شش ماه به زمان برگزاری انتخابات ریاست جمهوری باقی است. هنوز زوداست که در باره آرایش نهایی باندهای متنازع قضاوت کرد. بعلاوه همه آنچه که تدارک دیده می شود، تنها حرف و حدیث یک طرف ماجرا است. خواستها و آرزوهای مردم در این باره شنیدنی تر است.

شب آهستن است

تاچه زاید سحر!

فرقه دموکرات آذربایجان پروسه های منطقه ای و جهانی را مد نظر داشته، با بیش از نیم قرن تجربه فعالیت سیاسی و با درس عبرت گرفتن از ناکامی و پیروزی های گذشته مبارزه ملی مردم آذربایجان را جهت داده، فعالیت خود را در مقیاسی جدید ادامه می دهد.

بیشه وری

هم زمان با این تحولات حادثه دیگری هم به تائید و تکمیل نقشه رژیم برای کنترل انتخابات رخ داده است. اصلاح طلبان از پیش برای غلبه بر پراکندگی و تشتت آرا در میان خود، قرار یک گردهمایی وسیع در روزهای 27 و 28 دیماه گذاشته بودند. گفته می شود فعلا از برگزاری آن باز مانده اند.

از قرار معلوم دست اندرکاران حکومت با برخی از اعضای با نفوذ شورای هماهنگی اصلاح طلبان تماس گرفته اند و برگزاری سراسری را مشروط به پذیرش شروطی کرده اند:

اعلام برانست از جنبش سبز، میرحسین موسوی و کروبی، پذیرش روال و سازو کار معمول رژیم در برگزاری انتخابات، حضور نیافتن احزاب و سازمان های منحل شده از آن جمله جبهه مشارکت و سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی و بیرون گذاشتن خاتمی از دایره تصمیم گیرندگان، از مواردی هستند که اصلاح طلبان (البته اگر پس از پذیرش این بایدها و نبایدها چیزی از اصلاح طلبی مانده باشد) برای حضور در صحنه سیاسی ملزم به رعایت آنها شده اند.

گفته های انتخاباتی خامنه ای در قم در 19 دی ماه و پی آمدهای آن هر چند بر انسداد سیاسی موجود کشور دامن زده است، اما گشایش در جبهتی دیگر را موجب گردیده است. ولی فقیه ضمن تسویه حساب با منتقدین خود و راندن مصلحت اندیشان، گروه بندی رقیب اصول گرا را به صراحت در مواضع و در واقع مرزبندی قطعی با یکدیگر برای رقابتی کردن انتخابات فرا خوانده است. به این خواست رهبر هم فوری پاسخ داده شد. جلالی رئیس دفتر مصباح یزدی گفته است که اصلاح طلبان دیگر مسئله نیستند، باید به اصول گرایان پرداخت. و باقری لنگرانی سخنگوی جبهه پایداری اعلام کرد که با الهام از سخنان رهبر، جبهه پایداری برای انتخابات سال 92 نامزد مستقل معرفی خواهد کرد.

اصول گرایان که حتی در انتخابات سال گذشته (مجلس نهم) از وحدت و همگرایی و ائتلاف بازماندند، اکنون به راه تفرقه و جدایی بازگشت ناپذیری کشانده شده اند.

اکنون اصول گرایی تنها مشترک لفظی برای گروههای مختلفی است که فقط در مقابله با اصلاح طلبان زمانی معنا داشت. به نظر می رسد همه هم پوشانی های تباری، منفعتی و مصلحتی میان بیت رهبری، باند نظامی - امنیتی، جبهه پایداری، جمعیت ایثارگران و رهپویان و دولتیان از یک سو و گروه رفسنجانی، مؤتلفه، ناطق نوری، لاریجانی ها و قالی باف از سوی دیگر، اهمیت خود را از دست داده اند. تلاش برای حذف اصلاح طلبان و تجربه نا موفق اداره کشور در هشت سال گذشته و بحران همه جانبه جاری بر دامنه این نا سازگاریها خواهد افزود.

آنچه در میانه از آن بعنوان اصول و معیارهای مشترک اصول گرایان نام برده می شود، تنها دیوار کثی برای ساختن میدانی است که در آن درگیری و رقابت برای سهم گیری از قدرت معطل مانده راحت تر انجام شود. برای مثال آنچه به ویژگی های یک رئیس جمهور مناسب مربوط می شود تا کنون گویا بر موارد زیر توافق شده است.

1- رئیس جمهور آینده باید مشروعیت خود را از ولایت فقیه بگیرد. با توجه به اینکه تا کنون فرصت تغییر قانون اساسی در راستای ایجاد سلطنت ولایت فقیهی و حذف نهاد ریاست جمهوری منتخب با رای مستقیم مردم فراهم نشده است،

چوخ میللتلی ایران....

مسئله: "جهادسازندگی"، "بنیادئ مستضعفان" و س. بنله قوروملار وئرگی دن آزادیرلار. بو تشکیلاتلار یوخسول لارین وارلاماسی مقصدینه خیدمت ائتمه‌لی دیرلر. اما حاکمیتدکی لار بوندان اوزلری وارلانندی لار و نتیجه‌ده یوخسول لار داها دا یوخسوللاشدی. اسلام اینقلابی اساساً، اینقلابین باشقا مسلمان اولکهلرینه ایخراجی اقتصادیاتا بؤیوک ضربه ووردو. اولکه اقتصادیاتی نی بر باد وضعیتیه سالماقلا یاناشی، اونون مدنیتینه ده بؤیوک ضربه ووردولار. "مدنی اینقلاب" آدی آلتیندا آیت الله خمینی نین ساغلیغندا اولکه‌دکی عالی علم اوجاقلاری (دانشکده‌لر و دانشگاهلار) ایکی ایل قاپالی قالدی. نتیجه‌ده 16500 اؤیرنجی و معلم تدریسدن کنارلاشدیریلدی. بو دا مین لرله بئینین اولکه‌دن آخماسینا سبب اولدو.

حقوق سیستمینده اورتا عصرلره مخصوص قانونلار تطبیق اندیلدی. یئنی قانونلار توپلوسو اورتایا چیخاردی لار. داشقلاق، شاللاق، دار آغاجیندان آسماق کیمی جزالار شاه دوروندن قالما جنایت قانونلارینا علاوه اندیلدی. معناسیز ایران-عراق ساواشی اولکه دموگرافیا سینا دا جدی ضربه‌لر ووردو. بنله کی، همن ساواش گنج جانلی قوه ایله یاناشی چوخلو بئین لری ده محو ائتدی.

اولکه داخلی وضعیت اونون خارجی سیاستینه تأثیر گؤستر مکه‌دیر. وطنداش لارین حقوقونو تاپدایان داخلی سیاست، اوزونو خارجی سیاستده ده قاباریق شکیلده بوروزه وئریر. اولکه داخلی‌لنده بین الخالق حقوق نورمالاری و ایران آنا یاساسی میلی و انسان حاق لارینی پوزان بو حاکمیت، دولتلر آراسی مناسیبتلرده ده بین الخالق حقوق پرینسیپلرینه حرمت ائتمیر. بنله کی، هنج بیر بین الخالق حقوقی آکتلارا حؤرمه ائتمه‌دن اسلامی اینقلابی ایخراج ائدیر.

ایرانین چاغداشلاشماسی اوچون کئچن عصرده بیر نئچه دفعه شرایط یارانمیش دیر. 1905-11-جی ایللرده ستار خانین باشچی لیغی ایله مشروطه حرکتی اولکه‌نین مدرن لشمه‌سینه ایلک جهد ایدی. اما بو حرکت ارتجاع طرفیندن قاندا بوغولدو. بو حرکتان بیر مدت سونرا مرتجع پهلولی سلاله‌سی حاکمیتیه گئیریلدی. ایرانداکی مباریزه نسیل‌لره نؤوبتی اولاراق بیر-بیرینه اؤتورولدو. شئیخ محمد خیابانی حرکتیندا مشروطه‌چی لره ده اشتراک ائندیردی لار. بو حرکت ایرانین دموکراتیکلشمه‌سی و جمهوریت اوغروندا مباریزه ائدن ایلک جریان ایدی. بو دا ارتجاع نین ایرنج سیاستی نین قوربانی اولدو. ایکینجی دنیا ساواشی عرفه‌سینده و اوندان سونرا دبیثیکلر دورو باشلادی. باشقا اولکه‌لرده اولدوغو کیمی ایراندا دا میللتلر اوز میلی-سیاسی حقوق لارینی اده ائتمک اوچون مباریزه قالدی لار.

بونون نتیجه‌سی اولاراق آذربایجان میلی حکومتی نین هر طرفی یاردیمی ایله کوردوستاندا دا کوردلر ایلک دفعه اولاراق میلی حؤکمتلرینی قوردولار. موجود اولدوغو بیر ایل عرضینده (1945-46) آذربایجان تورکلری نین (میلی حکومتین) ایجرا ائتدیگی دموکراتیک و اقتصادی اصلاحاتلار بوگونه قدر ال چتامز دیر. قئید ائتدیکلریمیزین تصدیقی اوچون بیر نئجه اؤرنک گؤستریمک واجیب دیر. ایران تاریخینده ایلک دفعه اولاراق قادینلارین حقوقو کیشی لره برابرلشدی. قادینلار سئچیب-سئچمک حقوقو قازاندیلار. اما بوگونکو ایران حاکمیتی قادین لاری جمعیتین یارارسیز بیر عضوونه

چنوبردی. بو گون قادین لارین حقوقو ایران آنا یاساسی 1948، 1951-جی ماده‌لرینده میلی حاقلارین تامینی ایله باغلی ماده‌لرده اوز عکسینی تاپسادا، محدود اولماسی ایله یاناشی ایجرا اولنمور.

دکتر مصدیقین بیر ایلیک حاکمیتی ده ایرانداکی شاهلیق اصول ایداره‌سینی دبیثه بیلمه‌دی. بو حرکت ایرانا پارلامنتلی دؤلت قورولوشو گئیردی. اولکهده اقتصادی اصلاحات باشلادی. بونون نتیجه‌سینده ایران نفتی داها چوخ خالقین اینقیصادیاتی نین اینکشافینا خدمت ائتمه‌لی ایدی.

بو دؤرد حرکتین هامی سینین باشچیسی ایندیکی یئنی لیک طرفداری اولان تورکلر ایدی. اما بو دموکراتیک، یئنی لیکچی، چاغداشچی قولرین هامیسی مرتجع مرکزی حاکمیت طرفیندن قدارجاسینا بوغولدو. بو حرکتلار بیر نتیجه اده ائتمه‌سه‌ده ایراندا دموکراتیک دوشونجه‌نین اساسینی قویبدو. اولکه وطنداش لاری، "آزادلیق"، "عدالت"، "میلی حاقلار" و س... بو کیمی دموکراتیک ایستکلری طلب ائدیردی لار.

بهمن اینقلابی محض بو طلباتان دوغدو. بوتون امیدلر بو اینقلابا باغلانمیشدی.

تأسفله اولسون کی، انقلاب باش وئرمه سببی ایله علاج ائدیلمه مکله یاناشی، اهالییه وئریدیگی وعدلره عمل ائده بیلمه‌دی. 1979-جو ایل اینقلابیندا آذربایجانلار همیشه اولدوغو کیمی اولکه‌نین دموکراتیکلشمه‌سینده آپاریجی رول اوینامیشدی.

سوونتلر بیرلیگی داغیلدیقدان و "سویوق محاربه" سونا چاتدیقدان سونرا دنیا یؤنونه یئنی ماهیت وئریلدی. بین الخالق مناسیبتلرده ایکی قوطبلو سیاست، ایکی جبهه‌یه بؤلونمه‌سی اوز یئرینی تک قوطبلوکلکه عوضله‌دی. "گلابالاشما" ترمینی دنیا سیاستینه داخیل اولدو. بودا دنیا سیاستینه یئنی ماهیت وئریدی. تک قوطبلو دنیا سیاستی اقتصادی و حربی ماراق لارینین تامین اولونماسیندان اؤتری دموکراسی، اینسان حقوق لاری، سوز، مطبوعات و فیکیر آزادیگی کیمی اساس پرینسیپلر اؤنه چیخیر.

یئنی دنیا دوزه نی مدنی جمعیتلرین، انله‌جه‌ده حقوقی دؤلتلرین فورمالاشماسینا شرایط یاراتدی. اما ایراندا بو پروسسین عکسی اوزونو قاباریق شکیلده گؤستر مکه‌دیر. بوراداکی رژیم اوزونون دوغوب یئتیشدیردیگی اصلاحاتچیلاری قبول ائده بیلمه‌دی. اولکه‌ده کی باسقی لار داها دا گوجلندی.

دونیادا صلح، تلوکه‌سیرلیک، کوتلوی قیرغین سلاح لارینین مهو ائدیلمه‌سی سیاستی یورودولدیو حالدا، ایران اتم نوه سلاحی اده ائتمه‌یه چالیشیر. بو اولکه اینقیصادیاتی نی بحرانلی وضعیتیه سورومکله یاناشی، دموکراسی، میلی و اینسان حاقلاری اوغروندا مباریزه آپارانلاری، انله‌جه ده بؤلگه و دونیانین تهلوکه‌سیرلیگینی حمله مکدیر.

اوزون تاریخی مذاکیرملر آچمادان بیلدیریمک اولار کی، ایران دؤلت قورولوشو چاغداش دونیانین طلبلرینه جاواب وئریمیر. چونکی موجود تئوکراتیک حاکمیتین ایدارنتمه اصولو اورتا عصرلر سیاسی ایدارچیلیگینده تطبیق اولونوردو. بو قوروم خالقین ایراده‌سینی ایفاده ائتمیر. بنله دؤلت قورولوشوندا

ادامه در ص ۴

چوخ میللتلی ایران....

ایری-آیری فردلرین ایسلام دینی پردهسی آلتیندا اوز ابراده لرینی اورتایا قویورلار. دؤولت حقوق نظریه سینه اساساً بو رنژیمین هنج بیر علمی اساسی بوخ دور. یوخاریدا قنید ائتدیگیمیز پرنسیپلردن چیخیش ائدرک دئمک اولار کی، ایسلام جمهوریتی و ائلهجه ده هر هاتسی دینی دؤولت قورولوشو چاغداش دونیانین طلب لرینه جاواب وئر میر. چونکی دینی پرنسیپلره گوره، شریعت "تکلیف" دئمک دیر. بورادا بیر باشا امر و اطاعت وار. اما جومهوریت ایسه "خالقین سسی"، "رای" دئمک دیر. بئله لیکله، ایسلام و یا دینلرین جومهوریتی ایفاده سینده بیر طرفین او بیرری طرفی ایله ضدیتی وار.

اؤلکه نین گلهجک دؤولت قورولوشو ایله باغلی معاصر فیکرلر (ایدئالار) مذاکیره یه چیخاریلیب.

ایراندا ظلم آلتیندا یاشایان میللتلرین میلی-سیاسی حقوق لارینین تامینی باخمیندان بو دوشونجه و نظریه لری توپلییب آراشدیراراق معین بیر باخیشین عرصیه کتیر یلمه سی زمانین طلب لرین دن دیر.

اؤلکه نین سیاسی-میلی، اقتصادی، اجتماعی و حقوقی پروبلن لرینه اساساً بین الخالق مناسبتلرین مؤوقعینه گوره، میللتلرین میلی منافعلرینه او یغون دؤولت قورولوشو فورماسی یاراتماغا احتیاج دیولور.

تاریخاً دئموکراتیک رنژیمی اولمایان اؤلکه لرده، دئموکراتیک ایداره ائتمه اوصولونون تطبیقی اوچون کئچید مرحله سی ضروری ساییلیر. بو اوزونو ایکینچی دونیا ساواشیندان سونراکی دؤورونده تسدیقله ییب. اونا گورده ایران کیمی چوخ میللتلی دؤولتلر اوچونده دئموکراتیک پرنسیپلرین اوتوروشماسی اوچون کئچید مرحله سی مطلق دیر. کئچید دؤورونون تملینی دئموکراتیک دیرلرین تطبیقی اوچون شرایطین یارادیلماسی، اؤلکه دکی میللتلرین ئوز آرالاریندا مناسبتلرینی تنظیمله ین حقوقی نورمالاری فورمالاشدیرماسینی تشکیل ائدیر. اودور کی، ایرانین ایندیکی دورومونو نظره آساق، آروپاداکی دؤولت مدللرینین بورا اوچون اؤرنک گؤستر یلمه سی و اونون بورادا تطبیقینه جهد ائدیلمه سی کئچید دؤورونون پرنسیپلرینی ایجرا ائتمه دن مومکون دنییل دیر.

اؤلکه دکی میللتلرین وضعیتی نظره آماقلا، کئچید مرحله سی ایستکلرینی اوغورلا باشا چاتماسی مسئله نین حلینه او یغون بین الخالق حقوق پرنسیپلرینین بیر باشا تامیندن آسایلدیر. دئموکراتیانین تطبیقی و اینکشافی، مدنی جمعیتین یارانماسی، حقوق دؤولتینین فورمالاشماسی بین الخالق حقوقا اساساً بو دؤولتین گله جه بیینی معینلشدیریر. ایرانین موجود مورکب و چیخیماز وضعیتی اؤلکه دکی میللتلرین وضعیتی، طالعینی، میلی وارلیغینی تهلوکه آلتینا قویور. گنرچکلیک بوندان عبارتدیر کی، تاریخاً اؤلکه ده کی خالقلار، او جمله دن تورکلر، کوردلر، عربلر، بلوچلار و باشقالاری زامان-زامان میلی وارلیق لارینین قورونماسی اوغوروندا موباریزه آپارمیش، بوگون ده میلی حاقلارینین تامین اولونماسیندا اسرارلی دیرلار. ایستر کئچمیشده، ایستر سه ده ایندیکی دؤولت قورولوشوندا بئله بیر اهمیتی پروبلنم اؤز هللینی تاپمایبیدیر. بو ایسه اؤلکه ده دؤولتچیلیک بحرانین یارانماسینین اساس پروبلملریندن دیر. دئموکراتیک ده یه رله رله میلی بحرانین تامینی و حل اولونماسی قارشلیقلیدیر. باشقا سؤزله بیرینی یوخلوعو، او

بیرینین ده حلینی مومکون سوز ائدیر. قیساسا تحلیلدن گؤرونوگو کیمی هدف آیدین دیر. آنجاق بو مقصد نایل اولماق اوچون بللی مانعهلر آرادان گؤتورولمه لی دیر. داها دوغروسو اؤلکه ده میلی حاقلاری دا تامین ائده بیلهجک دئموکراتیک رنژیمین یارانماسی اوچون موجود تئوکراتیک حاکمیت و دؤولت قورومو مترقی حاکمیت و دموکراتیک رنژیمه عوضلنمه لی دیر.

اصلینده اؤلکه اهالیسی اینقیلابلاردان و فان تۆکولمه سی ایله مشایعت اولونان حاکمیت دییشیکلیکلریندن یورولوبدور. او بوتون دییشیکلری دینج و مدنی فورمادا حل اولونماسینین طرفداری دیر. ائله معاصر دونیانین اؤزده بونون طرفداری کیمی چیخیش ائدیر. یوخاریدا قنید اولونوغو کیمی اؤلکه دکی میللتلر اؤز میلی حاقلاری اوغوروندا مباریزه آپارمیش و آپارماقدادیرلار. اما بو مباریزنی بیر سیرا قولر اؤز مجراسیندان چیخاریلار.

آجی تاریخی تجروبه و موجود شرایط، حاقی تاپدانان و میلی وارلیغی دانیلان میللتلری اؤز میلی منسوبیتلری آلتیندا بیرگه مباریزه آپارماغین ضروریتینی دیکته ائدیر. بئله کی، ایراندا حاکمیت و رنژیم دییشیکلری عرفه سینده همیشه خالقلار اؤز میلی حاقلارینین تامین اولونماسی طلبی ایله آباغا قالدیلار. اما بو طلبلر تامین اولونماقدان اؤلکه نی ایندیکی کیمی بحرانلی وضعیتلرین یارانماسی عامیلردن بیرری اولموشدور. اگر گلهجک دؤولت قورولوشو و حاکمیتی بو پروبلنمی حل ائتمه سه او مرتجع اولماقلا یاناشی، هم ده گلهجکده اؤلکه ده یئنی و قاباغکیندان داها درین، ماهیتجه دییشیمه ین بحرانلا اوزلشهجک. اؤلکه ده دئموکراتیک قورولوش طرفداری اولانلار ایلك نؤویه ده نظره آلمالی دیرلار کی، اولنار ایللر بویو حاقی تاپدانان میللتلرین حقوق لارینین تامینینی نظره آلمادیلار. اودور کی، هنج بیر کؤکو و اساسی اولمایان، میللتلرین اریدیلمه سی یولو ایله قوندارما واحد میللتین مباریزه سی نتیجه سیز اولور. ائله بو، یوخاریدا قنید ائتدیگیمیز بحرانین اساسینی قویور. اودور کی، سوونتلر بیرلیگی داغیلماقدان سونرا "سوونت خالقی" ایفاده سی ده اونونلا بیرلیکده تاریخه قووشدو. اما بو اؤلکه نین کئچمیش وطنداشی اولموش میللتلر، هابئله انتتیک آزلیق لار ایندیبه مدنیتلرینی اؤز میللتلری آدی آلتیندا یاشاتماقدادیرلار. اوللکی ایللرله مقایسه ده حاکمیت ایچی موناسیبتلار داها دا گرگینلشمه ده دیر. اقتدار منسوبلاری بونو اؤرت-باسدیر ائتمی چالیشسالاردا آرالارینداکی ضدیتی گیزلده بیلمیرلر. بو گرگینلیک ایلك نؤویه ده اؤزونو ایسلامی میلی مجلس و پرنژیدنت سئچگی لری قاباغی اؤزونو آچیق-آشکار گؤستریر. حاکمیت ایچی و اونو کناردان دستکله ین قولر نیسبتی قورویلاشمالار بو زامان حیس اولوناجاغ قدر نظره چارپیر. بو ضدیتلرین و بولونمه لرین کؤکونده حاکمیت ماراغی ایله یاناشی، هم ده موجود رنژیمین عمرونون اوزاتماغی دورور. بوتون طرفلر اینتیردیکلری سوسیال اینامی (اعتباری) یئنی دن قازانماغا چالیشیرلار. طبیعی کی، بو زامانلار بیر سیرا وعدلر وئریرلر...

ایسلام جمهوریتی اعلان اولوندوقدان سونرا 1357-جی ایل اینقیلابیندان سونرا بوتون سیاسی و میلی-سیاسی تشکیلاتلارین فالیتلری یاساقلاندی و 1359-جی ایلدن ایسه اولنار قارشلی ایکی قات مباریزه باشلاندى. بو آنتی

چوخ میللتلی ایران....

دئموکراتیک "تمیزلنه عملیاتی" (پاکسازی) نتیجه سینده اولکهدکی دموکراسی، عدالت، جمهوریت و آزادلیق اوغروندا مباریزه آپارمیش مینلرله اینسان اعدام اولوندو، اوچ (3) میلیوندان چوخ دوشون بئین (وطنداش) وطنی ترک ائتمهیه مجبور اولدو. بو قدر اعدام، سورگون، مهاجرت، حبس لر و سیاسی فالیت قاداغالارا باخمایارق، اولکهده مخالف دوشونجه نی لفو انده بیلمه دیلر. حاکمیتین ایلک ایللرینده اسلام جمهوریتی حزبی یاراتدی لار. سونرالار بونودا بوراخیب، هنج بیر نیظامنامه و مرانامه سی اولمایان حزب الله قورومونو (اللهین تشکیلاتی) داها دا گوجلندیردیلر. اونلارین دندیکلرینه گوره اسلام دؤلتینده بیر حزب اولار، او دا الله بن حزبی. بونون واسطه سی ایله رژیم اولکهده اوز ایستکلرینه اویغون "قاید-قانون" یاراتماغا باشلادی... اما بوتون بونلارا باخمایارق، یینه ده سیاسی و میلی-سیاسی تشکیلاتلار یارانندی...

چاغداش شرايطده ایراندا دؤلتچیلیک پروبلنمی و مسئلهیه دایر ایرملی سورولموش تکلیفلر و چیخیش یوللاریاجتماعی-سیاسی پرسوسلرین یاراتدیغی دییشیکلیکلر یئرلی شرايطین دورومونا اساساً ایرانین یئنی دؤلت مدلینین واجیبلیگینی گوندهلییه کتیریر. بونونلا علاقه دار بنله بیر چوخ میللتلی اولکهده هر میللتین میلی-سیاسی حقوقونون تامین اولونماسی، نظرده توتولان دؤلتین فورما و قورولوشوندا آسپلیدییر. اونا گوره ده مختلیف سیاسی قوروملار و فردلر بو مسئلهیه دایر چنشدیلی پروفراملار، فیکیرلر اورتایا قویورلار. بونونلا باغلی سون یوز ایللیک ایرانین دؤلتچیلیک تاریخینه اؤتری نظر سالاق. مشروطه حرکتیندا حاکمیتین دییشدیرلمه سی و دؤلت ایدارچیلیگینده دییشیکلرین اندیلمه سی ایله باغلی آیدین پروقرام (پلان) دئمک اولار کی، بوخ ایدی. سونراکی تاریخی پرسوسلرده میدان چیمیش میلی-سیاسی جریانلار بو ناقصلیکدن کناردا قالمامیش لار. شیخ محمد خیابانی حرکتی ایلک میلی-سیاسی جریان کیمی آذربایجان تورکلرینین میلی حاقلارینین داها چوخ وئرلمه سینی طلب اندیردی. بو حرکت اولکهده میلی حاقلارین تامینین باخمیدان مرکزی حکومتله تک باشینا مباریزه آپاردیغینان، فارس اولمایان میللتلری بو فیکیرله احاته ائتمیدیندن مغلوبه اوغراد. اولکهنین شیمالینی بوروموش جنگل حرکتی، خوراساندا دا عینی فورمادا تهرانلا مباریزه آپاردیقارینا گوره تکلنه نه ره ک میلی-سیاسی مباریزنی اودوزدولار. سونراکی مرحله ده آذربایجان میلی حکومتی و کوردستان میلی حکومتی تاریخی تجرویه دن دوزگون یارارلانمادیقلارینان اوغورسوزلوقا اوغرادیلار. بنلهلیکله، اولکهده فارس اولمایان باشقا میللتلره بئرلیکده مباریزهیه قالمادیقلارینان هر بیرری آیری-آیریلقد مغلوبهیه دوچار اولدولار. نهایت 1357-جو ایلده بهمن اینقلابی زمانی سیاسی تشکیلاتلارین اساس هدفی حاکمیت و رژیم دینیکلری ایدی. بو زمان اساس ایلکی پروبلنم نظره آئینمالی ایدی. بونلار هانسی لاردیر:

1- دؤلت قورولوشو؛

2 میلی پروبلنلرین حللی.

رژیمین دییشدیرلمه سی اوغروندا مباریزه آپاران تشکیلاتلارین پروگراملاریندا بو مسئلهلر یا هنج عکس

اولونموردو، یا دا ناقص وئرلمیش دیر. همن قوروملارین یئنگانه هدفی اونیتار (واحد) دؤلت قورولوشونو ساخلاماقلا، رژیمین دییشدیرلمه سی ایدی. حاکمیت دییشیکلیگی مضمون باخمیدان دئموکراتیک ده یه لرین برقرار اولماسیندا هنج بیر یئنیلیک یاراتمادی. موجود پروبلنله علاقه دار یارانمیش جریانلار اونجه دن قنید ائتمک لازیم دیر کی، یارانمیش جریانلار قباقلکی سیاسی جریانلارین بوراخدیغی سهولری بو و یا باشقا شکیلده تکرار ائتمه دیلر پروبلنمین حلینه یاناشماقدا یارانمیش جریانلار اساساً ایلکی حیسسهیه بولونورلر:

1- پان ایرانیستلر؛

2- میلی جریانلار.

پان ایرانیستلر؛

بونلار اساساً بیر نچه قول بولونورلر:

- شاهچی لار (سلطنتچیلر)، بو قول اوزو بیر نچه حیسسهیه آیریلیر.

- میلی-مذهبی لار (مدرن دینچیلر). بورا میلی جبهه نین

قولاری؛ ایران جمهوریت سنورلر؛

- یاشیللار پارتیاسی و س...

- سولچولار؛ او جمله دن: توده حزبی، بیر نچه قول پارچالانمیش فدایلر تشکیلاتی، راه کارگر (فهله بولو) و س...

- دئموکراتیک جمهوریت حزبی و لایبق جمهوریتچیلر (بو

قوروملار اساساً کنچمیش سولچو جریانلاردان آیرلمیش دیرلار)

بوخاریدا آدلاری چکیلیمیش جریانلار و تشکیلاتلار اوچون عمومی و اورتا ایستکلر آشاغیداکیلاردیر:

-اساسی اولمایان، باشقا میللتلرین آسیمییلیاسییا اندیلمه سی سیاستی نتیجه سینده یارادیلیمیش "80 یاشلی ایران میللتی"

اوچون دئموکراتیک رژیم قورماق؛

-ایرانین چوخ میللتلی اولکهد اولماسی عاملینی نظره آلماق؛

-پان فارسیست سیاستی نین یورودولمه سینی داوام اندیرمک.

پان ایرانیستلر آراسیندا ایرانین گلهجک دؤلت فورماسینا

باخیشدا دا فرقیلی یاناشمالار وار. اونلارین بیر قورویو اونیتار (واحد) یا بسیط) دؤلتی، او بیرری ایله فدرال فورمالی

جمهوریتین قورولماسینی ایستیرلر.

پان ایرانیست فدرالچیلر آراسیندا دا ائله قوروملار واردیر

کی، ایرانی چوخ میللتلی اولکهد کیمی قبول اندیرمک اوز

موقدراتینی تعیین ائتمه پرنسیپینی تانیبیرلار. اما اونلار همین

پرنسیپین ماهیتینه آیدینلیق کتیرمیرلر. فدرال دؤلت

قورولوشونو سیاسی-ایداریتمه سیستمی (موجود ایالت و یا

اوستانلار گوره) اساسیندا تصور اندیرلر. حاکمیت

بؤلگولرینی، ایالت و اونلارین تابعچیلیکلرینده اولان شهرلر

آراسیندا معینلشدیریلر.

بنلهلری میلی یونلو تشکیلاتلاری تانیمیرلار، یالینز ایرانین

بوتؤولوگونون قورونماسیندا بو تیپ تشکیلاتلار آپاریجی

اولاجاق دیر. اونلار میلی دیللی فارس دیلین کؤلگه سینده

قویورلار. همین تشکیلاتلار فارس دیلینی "عموم میلی" دیرل

ساییرلار.

ائله بوندان و بوردان باشلاپارق حاکمیته گلمه دن حقوق

پوزونتوسونا یول وئریرلر.

ادامه در ص ۶

چوخ میللتلی ایران....

2-میللی جریان لار:

میللی جریانلارین و تشکیلاتلارین دؤولتچیلیک مسئلهسینه دایر یاناشمالاری .

پان ایرانستلرین پروبلنمین هلینه باخیشی حاقدا قیساغا معلومات وئرلیدی. او بیرری جریان میللی تشکیلاتلار و دوشونجهلره عایددیر. اؤنجهدن دنملک لازیمدیر کی، ایراندا بو میللتلر موجوددور: تورک، فارس، کورد، بلوچ، عرب، تورکمن و س...

پهلویلر حاکمیته گتیریلدیکن سونرا اولکهنین سیاسی-ایدارتته قورولوشو دیشدیریلدی. بوندان سونرا فارس اولمایان میللتلر میللی سیتمه معروض قالاراق، اؤز میللی حاقلاریندان محروم اندیلهرک ایندییه قدر میللی حقوقلارینی الده انده بیلیمیشلر.

ئوتریده اولسا میللی سیتمه مروز قالمیش فارس اولمایان میللتلرین سیاسی تشکیلاتلارینین مسئلهیه باخیشینا دایر پروگراملاریندان بیر سیرا اؤرنکلری نظرندن کنجیره ک.

بو تشکیلاتلار آراسیندا فیکیر باخیمیندان اوخشار جهتلر مؤوجوددور. مسئلن:

- مرکزی شووینست حکومته قارشى بیرگه مبارزه؛
- ایرانین ایندیکی دؤولت قورولوشونا آلترناتیو اولاراق فندرالیزمین ایرلمیه سورولمهسی؛
- میللی حکومتلرین یارانماسی؛
- موقدراتیینی تعین ائتمه پرنسیپینی اساس شعار کیمی قبول ائتمه؛

- اراضی و بیر-بیرین اراضی سینده یاشایان او بیرری ائتتوسلارن میللی حاقلارینین تامینی؛

- مرکزی حاکمیتین ایدارتته قورولوشونون تقسیماتیندا؛ (بونا نومونه اولاراق، آذربایجان تورپاقلارینین حسابینا موختلیف ایالتلرین یارادیلماسی ایله آذربایجان اراضیسی پارچالانمیشدیر. بوگون آذربایجانا عاید تورپاقلارین معین حیسهسی آذربایجان آدینی داشیمیر. بو دا اؤز نوبه سینده مرکزی و ینرلی ایدارتته سیستمینده پروبلنلر یارادیر).

میللی تشکیلاتلاریندا پروگراملاریندا گلجهک دؤولت قورولوشو و فورماسینا باخیشدا دا تام آیدین تصور یوخدور. هامیسی میللی موقدراتیینی پروگراملاریندا تثبیت ائتسهده، بنله مهم پرنسیپین ماهیتینی اچیقلاملار. میللی حاقلار اوغروندا مبارزه آپاران تشکیلاتلارین هنجده هامیسی میللی-دنموکراتیک، ساغ تمایولو دئییلر. اولارین آراسیندا سول یؤنلو سوسیالیست، سوسیال-دموکرات ایدیولوگیالی تشکیلاتلاردا مؤوجوددور.

میللی تشکیلاتلار فندراتیو دؤولت قورولوشونا فیکیرلری باخیمیندا دا تام آیدین اولماماقلا یاناشی، علمه سؤیکنمیر. (مسئلن: ینرلی دورومو، سوسیال-اقتصادی وضعیتی و س...

بو کیمی پروبلنلری نظره امدان باشقا دؤولتلرین قورولوش فورمالارینی بیر باشا تطبیقینی اؤرنک گتیرمک، و یا فندرال دؤولتین آنالییشی و سجبوی خصوصیتلرینین بیر-بیرری ایله تام آیدینلشدیریلماسی.

دؤولت و حقوق نظریه سینده گۆره فندراتیو دؤولت قورولوشو آنالییشی بنله گؤستریلر:

- اگر بیر نجه مستقیل و حاکم اولکه اؤز لرینین سیاسی-اجتماعی، اقتصادی و حربی منفتلرینی قوروماق مقصدی ایله

سیاسی بیرلیک یارادارلارسا، اونا فندراتیو دؤولت قورولوشو دئییلر؛

- اوللر مستقیل اولموش قورولوشلارین همین اتفاقداکی کؤنولو بیرلیگینه فندراتیو قورولوش دئییلر؛

قئید ائتمک لازیمدیر کی، اتفاقدان کؤنولو چیخماقدا مومکون دور. اما یوخاریدا گؤستریلدی کیمی، میللی تشکیلاتلار بو و آنالوژی مسئلهلری نظره آلمایبلار. دنملک اولار کی، پان ایرانست تشکیلاتلاردا بنله فندراتیو دؤولت قورولوشو آنالییشی ایله، سجبوی خصوصیتلرینی قاریشدیریرلار. علمه اساسلانیب مسئلهیه آیدینلیق گتیرمک اوچون دؤولت حقوق نظریه سینده مراجعت اندک. نظریهیه اساساً فندراتیو دؤولت قورولوشونون اؤزلیکلری (اساس خصوصیتلری) بنله دیر:

- فندراتیو اراضیسی اونون آیری-آیری سوبینکتلردن (اوستان، ایالت، کانتون، جمهورى و س...) اراضی لریندن عبارت دیر؛

- بنله دؤولتین عالی قانون وئریجی، ایجرا اندیجی، محکمه حاکمیتلری مرکزی دؤولته مخصوصدور، فندرال و ینرلی اورقانلار آراسیندا صلاحیتلر بؤلگوسونو آنایاسا معینلشدیریر؛

- فندراسیا سوبینکتلرینین اؤزونون، قانونوئریجی، ایجرا اندیجی، محکمه اورگانلاری ایله یاناشی آنایاسالاری دا اولور؛

- فندرال دؤولتلرده خاربیجی سیاست، حربی و تهلوکه سیزلیک سیستمی مرکزی حاکمیتین علینده جملشیر؛

- فند رال دؤولتلرده، سوبینکتلرین دؤولت مستقیللیگی اهمیتلی درجهده محدودلاشدیریلر؛

- فندرال دؤولتلر مرکزله سوبینکتلر آراسیندا کؤنولو موقابلهلره اساساً یارانیرلار؛

بوتون قئید ائتدیکلریمیزه اساساً ایراندا دنموکراتیک ایدارتته سیستمی عنعهسی اولمایبلدیر. بونا گۆره ده مسئلهیه علمی-پراتیک یاناشماق داها دا واجب و مقصده اوغون اولاردی. میللتلر آراسیندا یارانان و یا یارادیلما بیلجهک پروبلنلری و فندراتیو دؤولت قورولوشونون یوخاریدا سادالادیغیمیز آنالییش و اؤزلیکلرینی (سجبوی خصوصیتلرینی) نظره آلساق، گؤرونور کی، ایران کیمی چوخ میللتلی اولکده میللتلر حقوقون تامینی و دنموکراتیایا بیر باشا (بیلاواسیته) کنجمک اوچون ایمکان و شرایط یوخ دور. اودور کی، میللی حاکمیتلرین و اوزون مدتلی مرکزلشدیریلمه میش دؤولت قورولوشونون تامینی اوچون معین حاضرلیق مرحلهسی و باشقا سؤزله کنجید مرحلهسی لازیم دیر .

کنجید مرحلهسی و دؤولت قورولوشو

چوخ میللتلی اولکلرده دنموکراتیایا کنجید دؤورونده اینسان حوققلارینین قورونماسی ایله یاناشی، میللتلر حوققلارینین تامین ائیلمهسی اوچون هانسی دؤولت فورماسی و ائلهجهده دؤولت قورولوشو فورماسی مقبول ساییلما بیلر؟

مسئلهیه آیدینلیق گتیمک اوچون دؤولت حقوق نظریه سینده اساسلنماق لازیم دیر. دؤولت یلییه علمی یاناشماقلا مؤوجود

ادامه در ص ۷

پروبلئمن بوللارینی دا علمه سؤیکنهرک آختارمالییق. بو زمان آشاغی داکی سوالار جاوابلاندیریلمالی دیر:

1- چوخ میللتلی ئۆلکهلرده استیپادان دئموکراتیک قورولوشا کئچمک و ائلهجه ده ئۆلکه دکی میللتلر حوقوقونون تامینی اوچون اوزون مدتی مرکز لشدیریلمه میش دؤلت قورولوشو لازیم دیر، یوخسا قیسا مدتی؟

2- چوخ میللتلی ئۆلکهلرده مقدراتینی تعیین ائتمک پریسیپینه اساسلاراق میللتلر حوقوقونون تامینی ایله یاناشی همین دؤلتلرده اراضی و مدنی پروبلئم لرین حللی اوچون کئچید مرحله سینه احتیاج وارمی؟

3- کئچید مرحله سینی دؤلت قورولوشو نجه اولمالی دیر؟ اودور کی :

- کئچید دؤورو اوچون قیسا مدتی دؤلت قورولوشو فورماسینی اساس لارینی حیاتا کئچیریلمه ن؛

- چوخ میللتلی اؤلکهلرده دئموکراتیایا کئچمه ن؛

- میللتلر حوقوقونو تامین ائتمه ن اوزون مدتی مرکز لشدیریلمه میش دؤلت قورولوشونون (فدراتیو دؤلتین) حیاتا کئچیریلمه سی مومکونسوز دور.

کئچید مرحله سی چوخ میللتلی اؤلکهلرده آسلی میللتلرین میلی آزادلیق مباریزه سی عرفه سینده استیپادان دئموکراتیایا قوووشماق و ائلهجه ده اوزون مدتی مرکز لشدیریلمه میش دؤلت قورولوشون برقرار اولماسی اوچون معیین بیر مرحله دیر.

قیسا فورمادا اولسادا ایرانین موجد دولت ایدارنتمه سیستمی، و ائلهجه ده اوپوزوسیونون مختلف فورمالاردا ایرهلییه سوردوگو گلهجک دؤلت ایدارمچیلیک فورماسی و قورولوشو فورماسینا اوتری بیر باخیش اونو گؤستریر کی: ایراندا دموکراتیایین غلبه چالماماسینی و ائلهجه ده ایران چوخ میللتلی اؤلکه اولاراق میللتلر حوقوقونون تامین اولماماسینی اساس سیلیریندن باشلیجاسی بوراداکي دؤلت ایدارنتمه سیستمی نین علمی اساسلارا سؤیکنمه مه سی دیر. ائله بو سبب دن ده مسئله یه علمی فورمادا آیدینلیق گنریلمه سی ضروریتی میدانا چیخیر.

بنله لیکه :

دؤلت فورماسی ؛ اؤزلوگوند قارشیلیقی علاقه ده اولان اوچ حصه نی ئوزونده جملشدیریر :

1- دؤلت ایدارمچیلیک فورماسی؛

2- دؤلت قورولوشو فورماسی؛

3- دؤلت رژیمی فورماسی؛

دؤلت ایدارمچیلیک فورماسی.

دؤلتین عالی حاکمیت اورگانلارینین قورولوشونو، اونلارین تشکیلی و اونلارین آراسینداکی صلاحیت بؤلگوسو قایداسینی معیینلشدیریر. دؤلت ایدارمچیلیک فورماسی ایدارنتمه ایشینده آشاغی داکي وظیفه لری داشیبیر:

- دؤلتین عالی اورگانلارینین یارانماسینی و اونلارین قورولوشونو معیین اندیر ؛

- دؤلت حاکمیتی ایله وطنداشلار آراسینداکی قارشیلیقی مناسیبتلری تنظیملیر؛

- دؤلتین عالی و دیگر اورگانلاری آراسیندا قارشیلیقی مناسیبتلری تنظیملیر.

دؤلت قورولوشو فورماسی.

دؤلتچیلیک مسئله سینده هر زمان دؤلت فورماسی ایله یاناشی، دؤلت قورولوشو فورماسی دا علمی شکیده ایضاح اندیلیر.

دؤلت قورولوشو فورماسی-دؤلتین ترکیب حیصه لری ایله دؤلت حاکمیتی نین یئرلی اورگانلاری آراسیندا قارشیلیقی مناسیبتلرین خصوصیتلرینی آشکار ائدن میلی انطباقی- اراضی قورولوشودور. ایدارمچیلیک فورماسیندان فرقی اولاراق، دؤلتین فورملاشماسی بورادا حاکمیت، مستقیلیک و یئرلده بؤلگو باخمیندان تحلیل اندیلیر.

دؤلت قورولوشو پریسیپلری آشاغی داکیلاردان عبارت دیر:

- دؤلتین داخلی قورولوشونون هانسی حیصه لردن عبارت اولدوغونو، بو حیصه لرین حوقوقی عهده لیکلرینین و قارشیلیقی مناسیبتلرینی معیینلشدیریر؛

- مرکزله یئرلی اورگانلاری آراسیندا مناسیبتلری تعیین اندیر؛

- همن دؤلتکی هر میللتین منافعیینه او یغون دؤلت فورماسینی معیینلشدیریر.

دؤلت فورماسی ایله دؤلت قورولوشو فورماسینین ایضاح اندیلمه سیندن مقصد اودور کی، چوخ میللتلی اؤلکهلرده استیپادان دئموکراتیایا کئچید مرحله سینین قیسا مدتی مرکز لشدیریلمه میش دؤلت فورماسی اولاراق، دؤلت قورولوشو فورماسینین وظیفه لرینین اوزون مدتی مرکز لشدیریلمه میش و یا مرکز لشدیریلمه دؤلت فورمالارینی بیری-بیریندن فرقی لندیرمک دیر.

مسئله نی پراتیک باخمیندان آیدینلاشدیرماق اوچون بیر نچه اؤرنک گنیرمک داها ئونملی اولاردی. سون اون بش (15) ایله بیر سیرا چوخ میللتلی آسیا و آفریکا اؤلکهلرینده کئچید مرحله سینین (فئدرال دؤلت حاضریق مرحله سی) دؤور وورماقلا استیپادان بیر باشا اوزون مدتی مرکز لشدیریلمه میش (فئدرال) دؤلت قورولوشو فورماسینی حیاتا کئچیرمک جهدی اوغورسوزلوقلا نتیجه لشمیشدیر. قنید اولوندوغو کیمی همن دؤلتلرده دموکراتیایین تامینی اوچون کئچید مرحله سی نظره آیینمیش دیر. بونلار نمونه اولاراق سودان، عراق و افغانستان اؤلکهلرینده دؤلت دییشیکلرینه (فورما و قورولوش باخمیندان) باخمایاراق دموکراتیا بو اؤلکهلرده قیسیر قالیبدیر. مسئلنی داها دقیق آیدینلاشدیرماق اوچون یوخاریدا آدلاری چکیلن دؤلتلرین اوخشار جهتلرینی نظر دن کئچیرمک ئونملی اولاردی. بو اوخشار جهتلر آشاغی داکي لاردی:

1- اوچونجو دونیا اؤلکهلرینه منسوب دورلار؛

2- چوخ میللتلی اؤلکهلر دیرلر؛

3- مسلمان اؤلکهلر دیرلر؛

4- دؤلت ایداره ائتمه سیستمی باخمیندان دموکراتیک عنعنه لری اولمایان اؤلکر دیرلر و س...

افغانستاندا، عراقدا و سوداندا دیکتاتورلوق و مرکزی شوینیست حاکمیتلری دییشدیرلمیش دیر. آدی چکیلن اؤلکهلرده فدراتیو دؤلت قورولوشونون اساسیندا یئنی انایاسا قبول اندیلیمیش دیر. اما کئچید مرحله سین کئچیرمک لرینه گؤره، حاکمیت بؤلگوسو بو اؤلکهلرده موجود میللتلرین سایب اساسیندا قورولمادیغینا گوره و س... بو اؤلکهلر دموکراتیکله شه

ادامه در ص ۸

چوخ میللتلی ایران....

بیلیملر و بوتون میلی پروبلنملر بحرانلی دوروملارینی قوروماقدادیرلار. عراقدا تورکمن و کورد پروبلنمی اوز حللی تاپا بیلیمیر. انله بو اوزو-اوزلویونده یئنی قورولموش فدرال دولترده میللتلر حقوقونون پوزولماسیندان خبر وئریر. انله جهده آدی چکیلن اولکلرده دینی پروبلنملر (سننی و شیعه) دوام اندیر.

سوداندا آنالوژی پروبلنملر دوام اندیر. 25 ایلیک وطنداش محاربه سیندن سونرا (بو محاربه ده 2 میلیون اینسان هلاک و 4 میلیون اینسان اوز یورد یووالاریندا دیدرگین دوشموشلر) 2005/01/09 ده محاربه آپاران طرفلر آراسیندا صلح مو قوایله سی باغلانمیش دیر. اولکده فدراتیو دولت قورولوشو اساسیندا یئنی آنا یاسا قبول اندیلیمیش دیر. اما بونلار باخمایاراق اولکهنین دارفور ایالتی نین میلی-سیاسی ایستکلری، آدی چکیلن مو قوایله ده هنج مذاکیره موضوعو اولمامیش دیر. اونا گورده همن ایالتین آزادلیق اوردوسو خودمختارلیق اوغروندا ساحلی مباریزنی دوام اندیریر. قنید ائتمک لازیم دیر کی، دارفور ایالتی آزادلیق اوردوسونون ساحلی دوشلرینی نین نتیجه سینده 70 مین اینسان هلاک اولموش و 1 میلیوندا آرتیق اینسان دیدرگین دوشموشدور. همن محاربه کندلی قارا دریلله رین و عربلرین آراسیندا گنیدر. اونلار حاکمیت بؤلگوسونده میلی حاقلارینی نظره آلینماسیندان ناراضی دیرلار.

یوخاریدا آدلاری چکیلن اولکلرده فدراتیو دولت قورولوشو اساسیندا یئنی آنا یاسانین قبول اندیلیمه سینه باخمایاراق میلی تحلوکسیرلیک پروبلملری اوز هللینی تاپا بیلیمیر. گوستریلن مقاملار اونا دلالت اندیر کی، چوخ میللتلی اولکلرده اونیتار (مرکز لشدیریلیمیش و یا واحد) بیلاواسته اوزون مدتی مرکز لشدیریلیمه میش (فدرال) دولت قورولوشونا کچمک و یا ایجرا سیندا معیین حاضرلیق (کنچید) مرحله سینه احتیاج دویولور. نتیجه اعتباری ایله ایراندا دا چوخ میللتلی اولکه اولاراق، مقدراتینی تعیین ائتمه پرینسیپی نین ایجرا سیندا و انله جهده دنموکراتیانین غلبه چالماسیندا کنچید مرحله سی لایدور.

کنچید مرحله سینین وظیفه لری آشاغیداکی لاردان عبارت دیر :

- اینسان حوققلاری ایله یاناشی، میللتلر حقوقونون تامینی؛
- اراضی و مدنی پروبلنملرین حللی؛
- میلی سیمته معروض قالمیش میللتلرین حوققی مناسباتلارینی تنظیملین نورمالارین یارادیلما سی؛
- استحصال مناسباتلارینین غیری متناسیبلیگینی آرادان قالدیرماق؛
- استحصال قولملری ایله اجتماعی مناسباتلارین تنظیملنمه سی؛
- میلی حکومتلرین یارادیلما سی؛
- مقدراتینی تعیین ائتمه پرینسیپی نین ایجرا سی؛
- اوزون مدتی مرکز لشدیریلیمه میش دولت قورولوشو فورماسی نین ایلکین مرحله سی نین یارادیلما سی.

مقدراتینی تعیین ائتمه پرینسیپی اساسیندا اولکهدکی میللتلر حوققونون تامین اندیلیمه سی اوغروندا مبارزه ده هر میللتین اوز میللتی آدی آلتیندا سیاسی-مدنی فعالیت گوسترمه سی واجب شرط دیر.

دموکراتیک اولمایان اولکلرده هنج بیر میللت اوز میلی ایستکلرینی گنرچک لشدیره بیلیمیر. بوندان اوتری همن میللتلر

مرکزی حاکمیت طرفیندن یورودولن شوونیست سیاسته قارشو بیرگه مبارزه آپارمالی دیرلار. چونکی تاریخی تجروبه گوستریر کی، میلی سیمته معروض قالان هر هانسی بیر ملت تک باشینا مرکزی حکومته قارشو مبارزه ده مغلوب اولور. بونون تکرار اولماماسی اوچون بنله ملتلر بیرلیکده میلی-سیاسی پلاتفورمالارینی یار اتمالی دیرلار.

کنچید مرحله سینده دولت فورماسی یالنیز جمهوریت اولمالی و قیسا مدتی قورولوش فورماسی دموکراتیک ده یرلره اساسلاراق هر بیر میللتین ساینسا اویغون اولاراق میلی موسسلر مجلیسینی فورمالا شدیرمالی دیر. همن مجلیس ایسه اوز نوبه سینده قیسا مدتی مرکز لشدیریلیمه میش دولت قورولوشو فورماسی نین یارناماسی و اونون حوققی اساسلارنی حاضر یلامالی دیر. عین حالدا کنچید دورونون عموم میلی مجلیسی فدرال دولت باشچیسینی سنجیر و ناظرلر کابینتینی فورمالا شدیریر.

یوخاریدا سادالانان اساسلار و پرینسیپلره گوره ایراندا چوخ میللتلی اولکه اولاراق بورادا یاشایان میللتلرین میلی-سیاسی و دموکراتیک-دولت حوققلارینین تامینینده کنچید مرحله سینه احتیاج واردیر.

بوتون بو علمی آنالیزلردن و ایضاحلاردان مقصد اوندان عبارت دیر کی، بنله چوخ میللتلی دولترده او جمله دن ایراندا مدنی جمعیت یارادیلیم و حوقق دولت حکم سورسون بنله جمهوریتین دولت قورولوشونو ماهیت و مضمون باخیمیندان نظردن کنچیرمک چوخ نؤملی اولاردی.

اساس آزادلیق لار و حوققلار:

میللتی، دیلی، دینی و سیاسی باخیشلاریندان، میلی-اجتماعی مناسباتلاریندان آسیلی اولمایاراق، دموکراتیک قانونلارین عالی لیگینی رهبر توتاراق تامین اولونمالی دیرلار.

دولتین معاصر آنلامینا گوره، دولت وطنداشلارین قارشیلیقی مناسباتلاردا حوقق نورمالاری اساسیندا فعالیت گوسترمه لی دیر. حوقق دولتینده حوققون اوستونلوگو اوزمان رول اوینا ییر کی، حوقق وطنداشلارین آزادلیغینین اولچوسو کیمی چیخیش ائتسین. بنله شرائطه دیر کی، جمعیتده عدالت حکم سوره بیلر.

دموکراتیک و حوقق قانونلارین اساسیندا یارانمیش قانونلارین ایجرا سی جمعیتده عدالتین تجسمودور.

یالنیز قانونونریجی اورگانین اینکیشافی حوقق دولتی نین قورولماسی اوچون یئترلی دنییل دیر. همن اورگانلاردا قانونلار قبول اندیلیب، باشقا اورگان طرفیندن اونلارین دوزگون حیاتا کنچیریلیمه مه سی حوقق دولتی نین علنیله نه دیر. دولتچیلیق حوققی اساسلاری، حوققونون حکمرانلیغی، استحصال قولرینین حوقق برابری، جمعیتین اینکشافینین و رفاهی نین یوکسیدیریلیمسینی اقتصادی طرفدن حیاتا کنچیریر.

حوقق دولتی نین اجتماعی اساسلاری آزاد وطنداشلارین اجتماعی ترقی سینی اوزونده جملشدیریر. انسان و اونون ماراقلاری هر زامان دقت مرکزینده دیر.

اجتماعی عدالت، هومانیزم و ان نؤملی سی انسان لیاقتی نین قورونماسی حوقق دولتی نین اخلاق ده یرلرینی تشکیل اندیر و فرد اوزرینده هر جور ظلم و زوراکیلیغی استئنا اندیر. اوتوریتوریزم حوقق دولتی نین یارناماسینا انگل توره دیر و عینی حالدا جمعیتین ترقی سینی لنگی دیر. حوقق دولتی نده هنج

ادامه در ص ۹

روزنامه نگاران به جرم بیان حقایق تحت تعقیب قرار می گیرند

روزنامه نگار زبان گویای جامعه است. روزنامه آینه تمام نمای هر کشوری است که در آن قلم و بیان آزاد است. در کشورهای رشد یافته اروپایی انتقاد از نقایص جامعه جزء ضروریات محسوب میشود. روزنامه نگار به اتهام انتقاد از وضع جامعه مورد تعقیب و مجازات قرار نمی گیرد. بدین سبب است که در این کشورها محبوسین سیاسی وجود ندارد. اما در جهان شرق وضع بر عکس است. روزنامه ها سانسور می شوند. زیرا حق انتقاد از آنها سلب شده است. هر آنچه نوشته می شود باید اداره سانسور آنرا خوانده و اجازه بدهد. ایران یکی از این کشورها است. در این کشور آزادی بیان، آزادی قلم قدغن است. هیچ روزنامه نگاری حق ندارد از خط قرمز بگذرد. بنابه خبر رسانی کمیته دفاع از روزنامه نگاران، در سال دو ۲۰۱۰ سی و چهار روزنامه نگار، در سال ۲۰۱۱ چهل و دو روزنامه نگار در ایران دستگیر شده اند. این رقم در سال ۲۰۱۲ به چهل و پنج نفر رسیده است. در ایران بر خلاف ترکیه و چین اینترنت نیز سانسور میشود. بدین ترتیب ایران یگانه کشوری است در منطقه که قلم ها شکسته میشود و از گفتن حقیقت جلوگیری بعمل می آید. تعجب آور است در ایرانی که انقلاب دیکتاتوری را سرنگون و آزادی را به کشور بر گرداند. چنین وضعیتی وجود دارد. یگانه دلیل آن این است که حکومتگران نگذاشتند آزادیهای دمکراتیک بر آمده از انقلاب مردم نهادینه و پایدار شود. طبیعی است که اعمال دیکتاتوری حکومت را در برابر مردم قرار میدهد. در چنین صورتی حکومت با اعمال زور خود را باید به مردم تحمیل کند. تاریخ گذشته نشان داده است که عمر دیکتاتورها کوتاه است. مردم نمی توانند برای ابد تحت ستم قرار گیرند. و برای برون رفت از شرایط استبدادی و رسیدن به اهداف خود از اشکال گوناگون مبارزه استفاده می کنند. در ایران برخلاف کشورهای خاور میانه علاوه بر مسئله آزادیهای سیاسی، آزادیهای ملی و قومی نیز مطرح است. خلق های ساکن ایران با زبانهای مختلف سخن می گویند. سنن و عادات گوناگونی دارند. بنابراین هر قوم و ملتی باید با قوانین ملی خود زندگی کند. باید زبان محلی رسمیت پیدا کند. سنن و آداب محلی محترم شمرده شود. این مسائل حاد باید حل گردد. و بدین طریق هر ملت به حقوق خود نائل آید. ما در کشور کثیرالمله ای زندگی می کنیم. چرا بلوچ ها نباید به زبان بلوچی درس به خوانند و امور داخلی خود را خود اداره کنند؟ چرا عرب ها، ترک ها و کردها نباید مانند فارس ها در منطقه خود از زبان محلی استفاده نکنند؟ در عصر فضا محدود کردن حقوق ملت ها به معنای باز گشت به عهد عتیق است. در کشورهای همسایه مانند افغانستان، پاکستان، هندوستان، ترکیه زبانهای مختلف رسمیت دارد. رسمیت پیدا کردن زبانهای مختلف در این کشورها نه تنها جدائی طلبی را تشدید نمی کند. بلکه به وحدت اقوام و تمامیت ارضی کشور کمک می نماید. جای تأسف است که شوونیسم ایرانی از درک این واقعیت عاجز است و سخن حق ملت های غیر فارس را در گلو خفه می کند. طبیعی است که بی عدالتی بشکلی از اشکال از میان خواهد رفت. و در ایران نیز زبانهای غیر فارس رسمیت پیدا خواهد کرد. روزنامه ها آزاد و هیچ روزنامه نگاری به جرم انتقاد از نقایص جامعه تحت تعقیب قرار نخواهد گرفت.

جوخ میللتی ایران....

بیر حرکت آنایاسایا ضد اولمالمالی دیر. آنا یاسانین عالی لیکگی حقوق دؤولتی نین آیریلماز حیصه سی و علامتی دیر. قانون هر شئی دن اؤنجه آنایاسانین عالی لیکگینی، محکمه حقوق سیستمی نین، قانون وئریجی اورگانین جمعیتده عدالت و حقوق ثابتلیگینی یاراتمالی دیر.

شخصیتین توخونولمامالیغی، تحصیل، اجتماعی تاملینات، محکمه حقوقو فردی حقوقلارین تاملین اولونماسی دئمکدیر.

دؤلت اورگانلاری حقوقا تابع اولمالی، وظیفه لرینی پوزودوقدا مسئولیتده جلب اولونمالیدیرلار.

حقوقی دؤولتین تشکیلی و فعالیتینین اساس پرینسیپی حاکمیت بؤلگوسوندن عبارت دیر. عالی قانونوئریجی،

ایجرا اندیجی و محکمه اورقانلاری نین قانونا تابع اولماسی اساس شرط دیر. بنله دؤولت قورولوشو مضمون و ماهیت

اعتباری ایله واحد دؤولت حاکمیتینین و توتالیتار ایداره- چیلیین قارشسی سینی آلیر. نظرده توتولان

جمهوریتده اولکهنین داخلی و خارجی سیاستینین اساس یؤنلرینی عالی قانون وئریجی اورگان معینلشدیریر. نتیجه

اعتباری ایله ایجرا اندیجی و محکمه حاکمیتلرینین فعالیتلرینی تنظیمله- بیر بنله لیکله سؤزو گئدن

جمهوریتین دؤلت مکانیزمینده قانون وئریجی اورگانین اوستونلوگو تاملین اولونور. ایجرا اندیجی حاکمیت

اورقانلاری واسطه سی ایله قانونوئریجی حاکمیت طرفیندن قبول اولونموش حقوق نورمالاری نین

رنالیزه سی تاملین اولونور. ایجرا اورگانلاری و دؤولتین وظیفه لی شخصلری قانوندا نظرده توتولمایان حقوق و

وظیفه لردن یارارلانا بیلمزلر. محکمه اورگانلاری جمهوریتی هر هانسی بیر حقوق پوزونتوسوندان

قورویور. عدالت محکمه سی حقوق دؤلتینده یالنیز محکمه اورگانلاری واسطه سی ایله حیباتا کئچیریلیر. بو اورگان

یالنیز حقوقو و قانونو رهبر توتور. او قانونوئریجی و ایجرا اندیجی اورگانلارین سوینکتیو تأثیرلریندن آسیلی

دئیل. عدالت محکمه سینین مستقیللیگی و قانونا تابع اولماسی، وطنداش لارین حقوق و آزادلیق لارینین

قورونماسی جمهوریت دؤولت چی لیگی نین تظمینی دیر. آنا یاسا حقوقی نظارت وظیفه سینی آنا یاسا محکمه سی یئرینه

یئتیرمه لیدیر. بو محکمه قانون وئریجیلیگین حقوقی یارادیجیلیق ایشینده آنایاسانین عالی لیگینی تاملین اندیر.

یوخاریدا قید اولونان مقاملار نظرده توتولان جمهوریتین سنجیه وی خصوصیتلرینی اؤزونده عکس آتدیریر.

بین الخالق حقوق آراشدیرمالار مرکزی نین مدیری

بین الخالق حقوق شناس پرویز

Bham_ngo@yahoo.com

پیش شرط استقرار دمکراسی واقعی در ایران احقاق حقوق ملل و اقوام تشکیل دهنده کشور می باشد

اصلاحیه‌ای که در مورد قانون کار در دستور گذاشته‌اید به نظر ما هدفی جز ذلت و خواری بیش از پیش کارگران دنبال نمی‌کنید لذا ما مصرا نه خواهان استیضاح شما در مجلس شورای اسلامی و استعفایان هستیم. ذره‌ای تردید به خود راه ندهید که ما کارگران در برابر تداوم وضعیت موجود از قبیل عدم افزایش دستمزدها و وارد کردن اصلاحات ضد کارگری‌تر بر قوانین کار و تامین اجتماعی ساکت نخواهیم نشست. منزلت، آبرو، حیثیت و شرافت ما کارگران در گرو معیشت ماست و ما در دفاع از حیثیت و شرافت خود لحظه‌ای تردید نخواهیم کرد از اینرو و از آنجا که اصلاحیه ضد کارگری قانون کار جهت تصویب در اختیار مجلس شورای اسلامی گذاشته شده است تعجیلا حدود ۱۰۰۰۰ امضای کارگری دیگر را که از سوی کارگران کارخانه‌های مختلف سراسر کشور در اعتراض به عدم افزایش دستمزدها و ایجاد تغییرات ضد کارگری در قوانین کار و تامین اجتماعی جمع آوری شده است تحویل شما می‌دهیم، باشد تا هم شما و هم نمایندگان مجلس شورای اسلامی بیش از پیش به این یقین برسید که کارگران تن به ذلتی بیش از آنچه که تاکنون تحمل کرده‌اند نخواهند داد. لذا ما به عنوان هماهنگ کنندگان جمع آوری سی هزار امضای کارگری بار دیگر از سوی این کارگران اعلام می‌داریم:

- ۱- وارد کردن هر گونه اصلاحات ضد کارگری در قوانین کار و تامین اجتماعی باید فوراً متوقف شود.
  - ۲- هر گونه اصلاحی در قوانین کار و تامین اجتماعی باید با شرکت و دخالت مستقیم نماینده‌های منتخب مجامع عمومی کارگران کارخانه‌ها و مراکز تولیدی و معطوف به پایان دادن به شرایط مشقت باری باشد که امروزه کارگران شاغل و بازنشسته در سراسر کشور با آن دست به گریبانند.
  - ۳- حداقل دستمزد کارگران شاغل و بازنشسته می‌باید فوراً بدون فوت وقت بر مبنای ماده ۴۱ قانون کار و با نظارت نماینده‌های منتخب مجامع عمومی کارگران در کارخانه‌ها و مراکز تولیدی و خدماتی افزایش یابد.
  - ۴- قوانینی از قبیل ماده ۱۰ نوسازی صنایع، مصوبه هیئت وزیران مبنی بر چیده شدن شرکت‌ها پیمانکاری، اجرای کامل و بی‌نقص بیمه کلیه کارگران ساختمانی و تمامی خواسته‌هایی که بمثابة عاجل‌ترین خواسته‌های کارگران در متن طومار اعتراضی قید شده است می‌باید برای تحقق در دستور وزارت کار قرار گیرد و تمهیدات لازم برای عملی شدن آن‌ها بکار بسته شود.
- از طرف هماهنگ کنندگان اعتراض به حداقل دستمزدها: شاپور احسانی راد، شریف ساعد پناه، جمیل محمدی، شیث اماتی، پروین محمدی، جعفر عظیمزاده

۰۹۱۹۲۵۵۰۷۳۷ - ۰۹۱۲۳۳۶۸۷۷۲ - ۰۹۱۲۲۴۴۹۹۰۱

رونوشت: نهاد رسیدگی به شکایات مردمی ریاست جمهوری - نمایندگان مجلس شورای اسلامی

سومین طومار اعتراضی کارگران

در دو طومار قبلی که امضاء بیست هزار کارگر پای آن بود، کارگران اعتراض خود را به همه نا عدالتی‌هایی که در کشور روی داده است، به گوش مقامات مسنول رساندند. سومین نامه که باز با امضاء ده هزار کارگر منتشر شده است، نشان می‌دهد که مقامات مسنول نه تنها توجه ای به اعتراض و خواست کارگران نکرده اند. بلکه اقدامات ضد کارگری باز هم بیشتری در دستور کار دارند. کارگران در ابتدای طومار خود به این مسئله چنین پرداخته اند: ما به عنوان هماهنگ کنندگان طومار اعتراض به سطح دستمزدها و ایجاد تغییرات ضد کارگری در قوانین کار و تامین اجتماعی و دیگر مسائل و مشکلات کارگران، تا کنون دو نامه به همراه بیست هزار امضای کارگری از کارخانه‌های مختلف سراسر کشور تحویل جنابعالی و رونوشت آنرا به ریاست جمهوری و مجلس شورای اسلامی داده‌ایم اما به نظر می‌آید این نامه‌ها و امضای بیست هزار کارگر برای جلب توجه شما و سایر دولتمردان نسبت به وضعیت کارگران کافی نبوده است؟!

متن سومین طومار ده هزار نفری کارگران:

وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی جناب شیخ الاسلامی با سلام

ما به عنوان هماهنگ کنندگان طومار اعتراض به سطح دستمزدها و ایجاد تغییرات ضد کارگری در قوانین کار و تامین اجتماعی و دیگر مسائل و مشکلات کارگران، تا کنون دو نامه به همراه بیست هزار امضای کارگری از کارخانه‌های مختلف سراسر کشور تحویل جنابعالی و رونوشت آنرا به ریاست جمهوری و مجلس شورای اسلامی داده‌ایم اما به نظر می‌آید این نامه‌ها و امضای بیست هزار کارگر برای جلب توجه شما و سایر دولتمردان نسبت به وضعیت کارگران کافی نبوده است؟!

جناب وزیر! بنا بر اذعان برخی از مقامات رسمی، بیش از ۵۰ درصد کارخانه‌های کشور پس از اجرای مرحله اول طرح قطع سوبسیدها یا به تعطیلی کشیده شده‌اند یا با ظرفیت بسیار پایینی در حال نابودی‌اند، در این مدت صدها هزار کارگر اخراج و از کار بیچار شده‌اند، دستمزد زیر خط فقر اغلب کارگران در بسیاری از کارخانه‌ها با تاخیرهای چندین ماهه پرداخت می‌شود، کلیه مزایای ده‌ها هزار کارگر در صنایع خودرو سازی قطع شده است و این کارگران از اوایل سال به این سو فقط دستمزد پایه خود را دریافت می‌کنند، کمر صدها هزار کارگر بازنشسته در زیر هزینه‌های زندگی با حقوق ناچیزی که می‌گیرند در حال خرد شدن است و در شرایطی که دستمزد ۳۸۹ هزار تومانی که برای سال ۹۱ تصویب شد در حال حاضر به اندازه یک سوم ماههای پایانی سال ۹۰ نیز قدرت خرید ندارد و تمام این‌ها سر تیتر هر روزه بسیاری از روزنامه‌ها و خبرگزاریهای کشور در مورد وضعیت کارگران است آنوقت شما و سایر دولتمردان نه تنها وقتی به امضای بیست هزار کارگر در اعتراض به شرایط موجود ننهادید بلکه در کمال بی‌تفاوتی نسبت به وضعیت کارگران و از این بدتر در کمال کارگر ستیزی در صدد آن هستید تا با تصویب لایحه ضد کارگری اصلاحیه قانون کار در مجلس شورای اسلامی و در شرایطی که با دستمزدهای کنونی زندگی میلیون‌ها خانواده کارگری در حال تبدیل شدن به تلی از خاکستر است همین دستمزدها را نیز با وارد کردن تبصره‌ای به ماده ۴۱ قانون کار تحت عنوان «شرایط اقتصادی کشور» عملاً منجمد نمایند و علیرغم بیکار سازی و اخراج هزاران کارگر در یکسال گذشته، شرایط را برای اخراجهای باز هم بیشتر و راحت‌تر کارگران تسهیل کنید و با دست بردن به قوانین تامین اجتماعی چپاول و خالی شدن صندوق تامین اجتماعی را نیز بر کرده ما کارگران سرریز کنید.

جناب وزیر! بدانید و آگاه باشید این «باری» که شما درصدد نهادن آن بر دوش کارگران هستید چنان کج است که هیچگاه به منزل نخواهد رسید. شما و وزارتخانه متبوعتان با رویکردی که در مورد اعتراضات کارگران و خواست‌های آنان پیشه کرده‌اید و با لایحه

نمود. مجله دنیا اولین مجله علمی و ادبی بود که تفکر مارکسیستی را تبلیغ می نمود. در این دوره کوتاه ارانی آثار گرانبهائی از خود به یادگار گذاشت از جمله آنها "روانشناسی"، "ماتریالیسم دیالکتیکی"، "بشریت از نقطه نظر ماتریالیسم" و غیره می باشد. در آثار خود دکتر ارانی دو جریان اساسی فلسفه ایدالیسم و ماتریالیسم را از ارسطو تا برگسون و از دیمیکریت تا لنین بررسی می نماید. فیلسوف برجسته دکتر تقی ارانی با تکیه به نظریه مارکسیسم - لنینیسم نقطه نظرهای ایده آلیست ها را مورد انتقاد شدید قرار داده و در مقالات خود در مجله دنیا ریشه های تاریخی و طبقاتی فلسفه ایده آلیستی را افشا نشان داد. مجله دنیا مفهوم ایده نولوژی حاکم بر جمعیت را افشا نموده علیه سلطنت و شوونیسم قد علم می کرد. انتشار مجله دنیا کمک بزرگی به احیای اعتراضات علیه رژیم استبدادی رضا شاه را در جامعه منجر گردید. فعالیت مارکسیستی دکتر ارانی مبارزه او علیه رژیم جهانی رضا شاه رژیم را تکان داد و بالاخره در سال ۱۹۲۷ دکتر تقی ارانی و ۵۲ نفر از طرفدارانش زندانی گردیده به زندان قصر فرستاده شدند و در تاریخ مبارزات ملت ایران این گروه بنام "۵۳" نفر گنجانده شد.

در گروه ۵۳ نفر شخصیت های برجسته، مارکسیست های با تجربه و جوانان آزادیخواه شرکت داشتند. در محاکمه ۵۳ نفر سخنرانی ۶ ساعته دکتر تقی ارانی پرده از رژیم ضد ملی رضا شاه برداشته و خفقان در جامعه را نشان داد.

بزرگ علوی یکی از نویسندگان و استاد ادبیات ایران که خود نیز از این گروه بود در مورد سخنرانی دکتر ارانی در دادگاه را حادثه مهم تاریخی نامید. دکتر ارانی طرفدار صلح در جهان بود و از دشمنان سر سخت فاشیسم و امپریالیسم آلمان به شمار می رفت.

کارگران آلمان دکتر ارانی را "تلمان ایران" نامیده بودند.

هنگام سخنرانی در دادگاه دکتر ارانی گفت که من می دانم که بعد از اتهام محاکمه در زندان تحت فشار شدید دژخیمان قرار خواهم گرفت.

پس از اتهام محاکمه در زندان ارانی مورد ضرب و شتم شدید زندانیان قرار گرفت بالاخره در ژانویه ۱۹۴۰ بنابه دستور حاکمان خیانتکار دکتر تقی ارانی این شخصیت عظیم تاریخ ایران، خانقانه کشته شد ولی آتشی که ارانی افروخت در مهین شعله ور ماند.

در سال ۱۹۵۴ در شهر اشپریم برگه جمهوری دمکراتیک آلمان کنفرانسی بین المللی طرفداران صلح تشکیل گردید. بزرگ علوی در سخنرانی اختصاصی خود زندگی و مبارزات دکتر ارانی را بیان نمود. کارگران کارخانه پلاستیک شهر به عنوان بزرگداشت خاطره این دانشمند مبارز تصمیم گرفتند. به کارخانه نام ارانی را بدهند.

نام ارانی برای در صفحات تاریخ پر افتخار مبارزات ملت ایران علیه ظلم و دیکتاتوری خواهد ماند.

روحش شاد!

پروفسور دکتر بهروز شکوری

بمناسبت صد و دهمین سالروز تولد

یکی از شخصیت های برجسته علوم طبیعی و سیاسی ایران، در قرن بیستم

و یکی از مبلغین شهیر مکتب مارکسیسم، دکتر تقی ارانی

دکتر تقی ارانی این فرزند بزرگ و صالح ملتمان از نظریه پردازان برجسته مارکسیسم در ایران و خاورمیانه بود. ارانی در سال ۱۹۰۲ در شهر تبریز متولد شد. او پس از اتمام تحصیلاتش در دبیرستان وارد دانشکده پزشکی دانشگاه تهران گردید و پس از اتمام دوره تحصیلی در سال ۱۹۲۲ به آلمان رفته وارد دانشکده فیزیک و شیمی دانشگاه برلین گردیده و مانند مستمع آزاد در دانشکده فلسفه هم حضور پیدا می کند. ارانی در سال ۱۹۲۸ از دکترای خود در رشته علوم طبیعی با موفقیت دفاع کرده به اخذ درجه دکتر افتخار می گردد.

ارانی در سالهای ۲۶ / ۱۹۲۵ و ۲۹ / ۱۹۲۸ در دانشگاه برلین به تدریس منطق، ادبیات و شعر عربی و ترکی و فارسی مشغول می گردد و با یک اراده قابل تحسین به کاوشها و تجسسات علمی در رشته های ریاضیات عالی، فیزیک، شیمی، فلسفه، تاریخ، روانشناسی تعلیم و تربیت و شرق شناسی مشغول می گردد.

تجسسات اولیه علمی دکتر تقی ارانی در مسائل شرق شناسی بود. از سال ۱۹۲۴ بین دکتر تقی ارانی و شرق شناسان اروپائی روابط بسیار نزدیک و همکاریهای فشرده علمی ایجاد می گردد.

در هنگام اقامت دکتر تقی ارانی در برلین حادثه جالبی روی میدهد. دانشمندان شرق شناس آلمانی، انگلیسی، ایرانی و سایر کشورها گروه تجسس تشکیل داده، متعهد میشوند که دستنویسهای دانشمندان و محققین ایرانی را که در مخازن کتابخانه های بزرگ جهان از جمله لنینگراد، لندن و سایر کشورها موجود می باشد، شناسایی کرده به چاپ برسانند. در این گروه دانشمندان بنام جهان: روزن، انوارد برانون، محمدخان قزوینی، میرزا محمدغنی زاده، شاهد زاده و دکتر ارانی گرد آمده بودند.

در بین کتابهائی که دکتر ارانی منتشر کرد کتابهای دانشمندان کلاسیک ایران از اهمیت بزرگی برخوردار می باشد. از جمله آنها کتاب حکیم عمر خیام "تفسیر نظریات پیچیده اولکید" که از شاهکارهای ارانی بشمار می روند. دستنویس این کتاب در سال ۱۹۲۵ به کمک کتابخانه قوت به برلین منتقل شده بود که ارانی از آن صورت برداری کرده و در سال ۱۹۲۶ چاپ نمود، که ریاضی دانان از آن استفاده نموده می نمایند.

با چاپ آثار دانشمندان کلاسیک ایرانی ارانی می خواست به ملت و جوانان ایران فرهنگ و علم گذشته مهین را نشان داده و احساسات وطن دوستی آنها را بر انگیزد. دکتر ارانی در سال ۱۹۲۰ به مهین باز می گردد. این دوره خفقان و دیکتاتوری رضا شاه بود. اوایل رضا شاه میل به سیستم جمهوری می نمود ولی در سال ۱۹۲۵ خود را شاه ایران معرفی نمود و نهضت آزادی را که تحت تاثیر انقلاب کبیر سوسیالیستی اکتبر در ایران ایجاد شده بود خفه کرد و بیش از سایر احزاب، حزب کمونیست ایران مورد تهاجم رضا خان واقع گردید. رهبران و طرفداران این حزب از بین برده شد و عده کثیری به سیاه چالهای زندان افتادند، عده ای هم مجبور به مهاجرت به خارج شدند.

در سال ۱۹۳۱ مجلس شورای ملی ایران طبق قانونی فعالیت کمونیستی را قدغن نمود و حزب کمونیست را غیر قانونی اعلام کرد و کسانی که تبلیغ ایده کمونیستی نمایند، تا ده سال به زندان محکوم می شدند. دکتر ارانی این قانون را "قانون سیاه" نامید.

از سال ۱۹۲۶ تا سال ۱۹۲۷ که ارانی زندانی گردید رئیس شعبه تدریس وزارت فرهنگ بود و در این دوره مجلس دنیا را منتشر

ناله طبیعت

فرسایش خاک حادثه فلاکت بار برای جامعه بشری

بخش نخست این مقاله علمی - پژوهشی را در روزنامه آذربایجان شماره ۹۷ مطالعه نمودید. و اینک بخش پایانی آن. بخش پایانی:

در نقاط کوهستانی شمال، غرب و شرق کشور از نظر ژئوشیمیایی سه منطقه موجود می باشد.

۱- منطقه واقع در اطراف قله ها و قسمت بالای کوه ها: از این مناطق، بر اثر فرسایش آبی، خاک ها که در ترتیب خود عناصر و مواد شیمیایی دارند شسته شده و در امتداد شیب به قسمت های پائین انتقال می یابند (انتقال خاک و مواد).

۲- منطقه ترانزیت: در این منطقه که شیب زیاد نبوده و یک همواری نسبی موجود است، یک قسمت از خاک ها و مواد شسته شده از ارتفاعات بالای کوه ها به زمین می نشیند و حاصل خیزی ایجاد می کند. این منطقه کوه های متوسط را در بر می گیرد.

۳- منطقه توقف رسوبات و انباشته شدن خاک های شسته شده: این منطقه در دامنه کوه ها واقع شده و یک قسمت از همواری ها را در بر می گیرد. یک قسمت از خاک ها و مواد و عناصر شسته شده در این منطقه توقف کرده و بقیه این مواد و خاک ها به رودخانه ها و مخازنی آبی سرازیر می شوند. وضع پیچیده فیزیکی و جغرافیایی مناطق کوهستانی کشور، تظاهر فعال تاثیر تکتونیک، پارچه شدن شیب ها و سطح زمین بر اثر فرسایش، تنوع سنگ های مادر، وجود گروه های مختلف گیاهی در مجموع تاثیر فعالی به جا بجا شدن خاک ها با خواص ژنتیکی مختلف در منطقه می گذارد و موزائیک پیچیده خاک ها را ایجاد می کند. وضع لیتولوژیکی و مینرالوژی مناطق کوهستانی هم تاثیر بزرگی در فورمه شدن وضع اولیه ژئوشیمیایی این مناطق دارد.

باید گفته شود که تنوع ژئوشیمیایی خاک های مناطق کوهستانی، پایه کوه ها و همواری ها در درجه اول وابسته به فرسایش و شدت آن و پروسه به عمل آمدن خاک ها می باشد. این عوامل تغییرات محسوس در وضع ژئوشیمیایی کشور دارد. بدین ترتیب فرسایش خاک یک حادثه تجدید شده نیست بلکه با اکوسیستم، بیوسفر و عوامل ترکیبی آن در رابطه مستقیم می باشد. در اینجا بجا است گفته شود که امروز بشر قادر نیست به طور کامل به سیستم و مکانیزم ارتباطات پیچیده طبیعت دست یابد. پی بردن به روابط موجود در طبیعت، اصول کار منابع طبیعی تجدید شونده می باشد. حوادثی که در صحنه طبیعت و در محور زندگی ما روی می دهد محصول همکاری متقابل عوامل گوناگون می باشد. به عنوان مثال می توان گفت که وجود یا نابودی یک یا گروهی از گیاهان در یک قسمت از بیوسفر تصادفی نبوده بلکه محصول تغییرات پیچیده اقلیمی و خاکی می باشد. جالب است که اگر پوشش گیاهی خاک از بین برود دوام و بقای خاک در مخاطره می افتد و فرسایش گریبان گیر آن می گردد. بدین ترتیب موجودیت خاک وابسته به پوشش گیاهی است. خاک محصول عوامل اقلیمی، پوشش گیاهی و فعالیت های میکروبیولوژیکی بر روی سنگ های مادر است. بدن ترتیب هر حادثه ای در طبیعت محصول همکاری متقابل عوامل طبیعی است. گیاه

خاک را به وجود نمی آورد بلکه یکی از عواملی است که در تولید خاک رل مخصوص دارد و بدین منوال خاک نیز تنها قادر نیست گیاه را به عمل آورد بلکه عوامل دیگر نیز در به عمل آمدن گیاه دخیل می باشد.

بدین ترتیب وقتی که خاک به کلیماکس خود رسد پوشش گیاهی، فعالیت میکروبیولوژیکی و بیولوژیکی نیز به کلیماکس خود نزدیک می شوند. خاک را طبیعت در مدت زمان تولید می کند ولی اگر در مدت ۲۰ دقیقه باران شدید در شیب بیفتد قشر ۱۰-۸ سانتی متری خاک شسته می شود که برای احیا آن طبیعت هزاران سال باید کار کند.

امروز فرسایش تقریباً تمام مناطق کوهستانی کشور را فرا گرفته، در مناطقی که آبیاری بدون سیستم و علمی مزارع کشاورزی در جریان است فرسایش رشد می کند و زمین های حاصل خیز را تضعیف می نماید. فرسایش بادی، کوپرزانی در کشور وحشت ناک است، سرعت تخریب و تحول محیط زیست امروز وارد مرحله ای شده که از ظرفیت بازگشت پذیری پدیده های طبیعی از جمله خاک سازی ذخیره نزولات فضائی و اکسیژن پیشی گرفته است. طبق آمارهای موجود امروز در کشور ۱۶ میلیون هکتار مراتع کم محصول حاشیه کویرها، ۲۵ میلیون هکتار زمین های شور و شوره زار، ۱۲ میلیون هکتار شن زارها و میلیون ها هکتار زمین های مورد فرسایش موجود است. احیای جنگل ها و مراتع، تقویت زمینهای فرسایش، جلوگیری از پیشرفت بیابانها و کویرها احتیاج به سرمایه گذاری های هنگفت و طویل المدت دارد. موفقیت در این امر به شرطی به دست خواهد آمد که تا دیر نشده از پیشرفت سریع فرسایش جلوگیری گردد. برای این که بهتر بتوانیم مقیاس فلاکتی را که فرسایش به بار می آورد درک کنیم باید پیامدهای آن را بررسی کنیم. طبق تحقیقات و تخمین هایی که در ۵ سال اخیر در جمهوری اسلامی ایران انجام گرفته معین گردیده که سالانه در حدود ۸-۴ میلیارد تن خاک از نقاط کوهستانی کشور شسته شده و به رودخانه ها و مخازن آبی ریخته می شود. در ترکیب این خاکهای شسته شده، میلیون ها تن ازت، فسفر، پتاس و مقدار زیادی هم میکروالمان ها موجود می باشد.

کافی است گوشزد گردد که برای تولید این مقدار مواد غذایی اتلاف شده میلیون ها دلار خرج لازم می باشد. در جدول ۳ ذخایر توده های گیاهی در بیوسفر و مقدار عناصر خاکی و ازت در ترکیب آنها آورده شده. فرسایش، ضربه مهلکه به تجمع مواد آلی گیاهی می زند که به از بین رفتن حاصل خیزی زمین می انجامد. فرسایش تأثیر منفی در بالانس و توازن انرژی می گذارد. به طوری که می دانیم موجودیت زنده اعم از گیاه و حیوان و میکرو ارگانیسم ها مقدار زیادی انرژی خورشیدی را گرفته و به انرژی بیولوژیکی تبدیل می کنند. همین انرژی بیولوژیکی برای انجام پروسه های بیوشیمیایی در خاک مصرف می شوند که دوام بیوسفر را تامین می کند. بر طبق تجسسات انجام شده معین گردیده که با از بین رفتن هموس خاک بر اثر فرسایش در خاک های با خواص ژنتیکی مختلف در حدود ۵۵۰-۳۴۰ میلیون کیلوکالری در هکتار انرژی اتلاف می گردد.

ناله طبیعت

در یک گرم خاک از یک تا شش میلیون میکرو ارگانیزم (باکتری، قارچ های میکروسکوپی و آکتینومیسیت ها) از بین می رود به طوری که می دانیم میکرو ارگانیزم ها مقدار زیادی انرژی خورشیدی را در ارگانیزم خود جمع کرده اند که نابودی آنها به مثابه نابودی انرژی باید تلقی گردد. طبق بررسی های علمی مقدار انرژی که با نابودی میکرو ارگانیزم ها در یک متر مربع اتلاف می شود در حدود ۱۶۱-۵۱۹ و ۷۵۹-۱۵۳۷ کالری می باشد. فرسایش پوشش گیاهی خاک را از بین می برد. بر طبق تجسسات انجام شده معین گردیده که در خاک های مختلف گیاهی، فرسایش از هر هکتار در حدود ۲۴۰-۳۰ تن بوته، شاخه و ریشه از بین می برد.

در مناطق جنگلی این رقم به مراتب بیشتر می باشد. نابودی پوشش گیاهی به اتلاف انرژی انباشته شده در ارگانیزم گیاه که مقدار آن در هکتار به ۱۶۷-۳۱ میلیون کیلوکالری می رسد، منجر می گردد. بدین ترتیب فرسایش پتانسیل حاصل خیزی زمین، توان بیولوژیکی و میکروبیولوژیکی آن و مقدار بیوانرژی را به شدت تضعیف کرده و به روند نرمال پروسه های طبیعی در بیوسفر ضربه سنگین می زند. نابودی میکرو ارگانیزم ها تاثیر بسیار نامطلوبی در تمام پروسه های طبیعی می گذارد و میکرو ارگانیزم ها در خاک، بقایای مواد آلی را خرد کرده و مواد غذایی آنها را در اختیار گیاهان می گذارند. آنها عملیات بسیار مهم بهداشتی هم انجام می دهند. بقایای سموم و مواد شیمیایی به خصوص مواد پلاستیکی را که در سال های اخیر فلاکتی برای طبیعت ایجاد کرده اند تغییر شکل داده و از تاثیر آنها می کاهند. میکرو ارگانیزم ها ازت آمسفر را جذب کرده و به ازت بیولوژیکی تبدیل می نمایند و سنتز هوموس را انجام می دهند و مقدار زیادی انرژی خورشیدی در ارگانیزم خود جمع کرده و در اختیار بیوسفر می گذارند. تضعیف و نابودی میکرو ارگانیزم ها بر اثر فرسایش یک حادثه، نامطلوب دیگری هم ایجاد می کند و آن تضعیف پروسه بیوشیمیایی در خاک می باشد که در نتیجه بقایای مواد آلی کمتر خورد شده و گاز کربنیک کمتر به فضا صعود می کند.

به طوری که می دانیم گاز کربنیک در فرآیند فتوسنتز برای تولید مواد آلی به عنوان مواد خام اساسی مصرف می شود. بدین ترتیب فرسایش به تولید مواد آلی هم لطمه بزرگی می زند و اساس زندگی را در بیوسفر شدیداً تضعیف می نماید. تنوع عوامل ژئوشیمیایی مناطق کوهستانی ایران تاثیر کلی در ترکیب سنگ های مادر گذاشته، طبق تجسسات دانشمندان ایرانی و خارجی سنگهای مادر را بیش از همه بازلت، دیوریت، دونیت، آهک، گچ و غیره تشکیل می دهد که در ترکیب شان به مقدار زیادی مولیبدان، وانادیوم، مس، کبالت، آهن، کرم، فلور، استرونیوم و سایر المان های وجود دارد. در اکثر مواد مقدار این المان ها بیش حد متوسط آنها در رژیون های همسایه می باشد. به طوری که می دانیم ترکیب سنگ های مادر تاثیر زیادی در ترکیب خاک ها و گیاهان دارد. متاسفانه تجسسات بیوژئوشیمیایی به منظور انونتاریزاسیون کلی و عمیق ذخایز بیوسفر در ایران که یکی از جالب ترین رژیون های کوهستانی خاورمیانه می باشد انجام نگرفته، در این منطقه خواص بیوژئوشیمیایی خاک ها معین نگردیده و گروه بندی نشده، محدوده های تجمع و کمبود عناصر شیمیایی روی نقشه آورده نشده است. باید اظهار نمود

که هم در محدوده کمبود و هم تجمع میکرو المان ها به خصوص آنهایی که اهمیت بزرگ فیزیولوژیکی برای ارگانیزم دارند. انواع و اقسام امراض بین احشام و به طور کلی موجودات زنده دیده می شود. در مناطق کوهستانی بر اثر فرسایش خاک ها میکرو المان های با اهمیت فیزیولوژیکی از جمله بر، فلور، کوبالت، مولیبدان، لیتیموم و غیره به میزان وسیعی شسته شده و کمبود شدید آنها احساس می گردد. در نتیجه ساکنین این مناطق (آذربایجان، کردستان، لرستان، گیلان و غیره) به امراض گواتر (تیروئید ناشی از کمبود ید)، دندان ریختگی (ناشی از کمبود فلور) و سستی شریان قلب (ناشی از کمبود لیتیموم) مبتلا می شوند. این وضع در شرایطی پیش می آید که پروسه، فرسایش فقط قشر بالای خاک را به محل تجمع میکرو المان ها می باشد از بین می برد. در بعضی موارد شدت فرسایش زیاد می باشد و در شیب ها خاک به کلی شسته شده و سنگ های مادر با ترکیب خود در سطح زمین قرار می گیرند و خاک های حاصل خیز گذشته را به کوه های سنگی مبدل می کنند. این منظره را در تمام نقاط ایران می شود مشاهده کرد.

کشور ما ایران دارای وضع پیچیده طبیعی بوده از موقعیت ژئوشیمیایی به خصوصی برخوردار می باشد. به طور کلی تشکیلات زمین شناسی قسمت اعظم کشور مربوط به دوران سوم و چهارم می شود. تشکیلات و فراسیون های منطقه عبارتند از: دوران چهارم شامل ابرفت های جدید و قدیم دوران سوم که دوره پلیوسن، میوسن، الیگوسن و انوسن را در بر می گیرد. این تشکیلات ها از نظر ترکیبی بسیار غنی بوده و انواع مختلف سنگ ها را با ترکیب غنی پتروگرافی و مینرالوژیکی در بر می گیرد.

در منطقه آثار کان سازی قابل ملاحظه ای هم مشاهده می گردد که از نظر ترکیبی بسیار غنی می باشد. در اینجا سنگ های دوران اول دوم هم موجود است و کهن ترین رسوبات مربوط به دوران دوم می باشد. به طوری که گفته شد سنگ های متعددی که آثار دوران های زمین شناسی می باشند در کشور موجود است. این سنگ ها از نظر مینرالوژیکی و شیمیایی بسیار غنی بوده و تقریباً تمام عناصر جدول مندلیف را در آنها مشاهده می نمایم. در ترکیب این سنگ ها عناصر رادیواکتیو هم موجود می باشد. ترکیب شیمیایی سنگ های مادر اهمیت به خصوص برای خاک دارد. تشکیل خاک بر روی سنگ های مادر غنی از نظر مینرالوژیکی باعث ورود عناصر شیمیایی و در درجه اول عناصری که اهمیت غذایی دارند به خاک می گردد. در کشور خاک هایی که در روی قشر آهکی تشکیل گردیده زیاد می باشد که از جلفا تا اصفهان و مشهد یک کمربند تشکیل می دهند. در خاک های با منشاء آهکی همراه با کلیم، به مقدار محسوس استرونیوم موجود می باشد. در مناطق آذربایجان، اصفهان، مشهد در ترکیب سنگ ها و خاک عناصری مانند توریوم و غیره که دارای ایزوتوپ های رادیواکتیو هستند موجودند که از نظر اکولوژیکی حساس می باشند. ایران و کشورهای کوهستانی خاورمیانه مانند ترکیه، سوریه، عراق، افغانستان در کمربند رادیواکتیویته قرار دارند و آلودگی طبیعی موجود می باشد. آلودگی رادیواکتیویته اساساً بر اثر فرسایش خاک به عمل آمده، فرسایش قشر بالای خاک را از بین برده و باعث عریان شدن

ناله طبیعت

می باشد. وجود ترکیبات آهکی به خصوص عناصر رادیواکتیو مانند استرونیوم، توریم و رادیوم در خاک یکی از منابع این پرتوافشانی می باشد. پژوهش های متخصصین در سال های گذشته نشان داد که آب های زیرزمینی که از عمق زیاد خارج می شوند، دارای گاز های رادون می باشند. تحقیقات با روش های رونتگن اسپکتورال و مشاهدات مان در مناطق آب های ترمال و معدنی هم انجام گرفت. نتایج این تحقیقات نشان داد که در همین اراضی (منطقه اردبیل سرعین و سردابه) در گل دریاچه شورابیل از ریز عناصر وانادیوم (V)، مولیبدان (Mo)، باریوم (Ba) استرونیسم (Sr) و غیره موجود می باشد. وجود این عناصر شهادت به وجود مواد رادیواکتیو مانند اورانیوم (U) رادیوم (Ra) و توریم (Th) می نماید تعیین مقدار عناصر در سنگ هایی که از اطراف بیله دره و سرعین نمونه برداری شده بود نشان داد از عنصری که در بالا بدان ها اشاره شده در این سنگ ها آهن (Fe) مس (Cu)، آرسنیوم (As)، روی (Ru) و سرب (Pb) هم موجود می باشند. وجود این عناصر نشان گر آن است که در نتیجه پروسه های هیدروترمال سنگ های دارای خواص رادیواکتیویته به وجود می آید.

نتایج بررسی های قاما اسپکتورال وجود ایزوتوپ های اورانیوم، رادیوم و توریم را در نمونه ها آشکار نمود. مقدار این عناصر بیش از حد معمولی آنها می باشد (۲-۳ دفعه). بدین ترتیب در مناطق آنامل های (غیر عادی) ژئوشیمیایی، مناطق نفت خیز با مشکل رادیواکتیویته روبرو هستیم و در عصری که در انتظار آن می باشیم این مسائل بیشتر جلوه خواهد بود.

امروز وقت رسیده که متخصصین ایرانی، بنیادهای محافظ محیط زیست کشور و دانشگاهیان، برنامه های علمی دراز مدت مبارزه با فرسایش را تنظیم نموده و پیاده نمایند. نسل ما باید تمام هم خود را برای جلوگیری از این فلاکت عظیم صرف نماید.

پروفسور دکتر بهروز شکوری

**تاریخ گذشته و حال ملل ساکن ایران
همچنین پیدایش جریانهای مترقی در
جهان طلب میکند که حاکمیتها،
دمکراسی سیاسی را نهادینه کنند و
زمینه مشارکت همه ملل را در حیات
سیاسی کشورشان فراهم آورند. از
همین روست که امروز تشکیل دولت
فدرال در ایران به یک مسئله مبرم
روز کبدل شده است.**

از کارپایه فرقه دمکرات آذربایجان

سنگ های مادر گردیده. در اکثر نقاط کوهستانی بر اثر فرسایش شدید سنگ ها به سطح رسیده و بر اثر عوامل مکانیکی، فیزیکی، فیزیکی و شیمیایی و بیولوژیکی در مدت زمان از هم پاشیده شده و در اطراف پراکنده گردید. این سنگ ها در ترکیب خود عناصر رادیواکتیو دارند. بدین ترتیب بر اثر فرسایش عناصر رادیواکتیو به سطح نزدیک شده و در معرض تخریب و خرد شدن قرار گرفته است. مواد و عناصر رادیواکتیو تحت تاثیر عوامل جوی و انفجارات خورشیدی فعال تر گردیده و در بعضی موارد ذرات آنها به پرتوافشانی پرداخته که به آلودگی رادیولوژیکی منجر گردیده است.

مناطق کوهستانی استان های آذربایجان، سلسله کوه های قزوین، زنجان، کرج، تهران، منطقه زاگرس و شرق کشور به این وضع دچارند. وجود اشعه های مضر در این مناطق برای زندگی انسان و احشام مسئله ساز می باشد. در این مناطق انواع و اقسام امراض سرطانی و لیکومی (سرطان خون) مشاهده می گردد. بر طبق پژوهش های اولیه در بعضی نقاط ایران مشاهده آلودگی خاک و پرتوافشانی هسته ای بوده ایم که بی آمدها و عواقب خطرناک آن نه تنها برای نسل حاضر بلکه برای نسل های آینده هم دردناک خواهد بود. آزمایش های اولیه در خاک های منطقه مشهد، نیشابور، کبوتر آباد، منطقه البرز تهران، خاک های غیر مزروعی اطراف اردبیل و حومه نیز نشان داد که درجه پرتوافشانی هسته ای در این مناطق مختلف بوده و تقریباً در تمام موارد بیش از حد نرمال آنها (۷-۱۲ میکرورونتگن در ساعت) می باشد. در خاک های با منشاء آهکی مشهد، بیرجند اشعه پراکنی بین ۱۸-۲۴ میکرورونتگن، منطقه نیشابور بین ۱۸-۳۰ میکرورونتگن (اکثر بین ۱۲-۲۴ میکرورونتگن) و در منطقه البرز تهران (در راستای تله کابین) بین ۲۴-۴۲ میکرورونتگن در ساعت می باشد. تجسسات سال های ۱۳۷۴-۱۳۷۵ در اراضی استان اردبیل نشان داد که درجه پرتوافشانی در هر مورد بیش از حد معمولی آن بود. در مناطق مسکونی بین ۲۰-۲۵ میکرورونتگن در ساعت می باشد. اندازه گیری نشان داد که میزان اشعه در داخل ساختمان های مسکونی بین ۲۰-۲۵ میکرورونتگن در ساعت می باشد. اندازه گیری پرتوافشانی هسته ای در یکی از نقاط جالب اردبیل، اطراف دریاچه شورابیل که به استراحت گاهی عمومی و شهرک دانشجویی تبدیل گردیده انجام گرفت. نتایج آزمایش ها نشان داد که میزان اشعه پراکنی هسته ای در این اراضی به مراتب بیش از حد معمولی آن باشد (در حدود ۳۰-۶۶ میکرورونتگن در ساعت). پژوهش های اولیه نشان داد که ماده پرتوافشانی گل خاکستری و سفید مخصوص می باشد. گل مذکور شکل گرد دارد و به سهولت می تواند توسط باد به جایی دیگر منتقل شود و ارگان های تنفسی کسانی را که در اطراف دریاچه به استراحت مشغولند آلوده نماید که پیامدهای آن معلوم می باشد. منشاء این گل گرده های آتشفشانی سبلان بوده و این گردها قسمت بزرگی از اراضی استان را پر کرده و دشت های پر برکت اردبیل و مغان بر روی آنها به وجود آمده. این محصول آتشفشانی در مدت زمان تاریخی تبدیل به بنیانیت شده و دارای خواص رادیواکتیو می باشد. منطقه بین اردبیل و شهرستان نیر از جمله مناطق با اشعه پراکنی شدید

عارف صفا

ایران آذربایجانیندا یاشایان خلقیمیزین مبارز قیزی
مرضیه احمدی اسکونی نین عزیز خاطره سینه
ظلمتده گونش

ایزینه دوشدولر ساواکچیلاردا،
ایزینه دوشدولر یاغیشدا، قاردا.
ایزینه دوشدولر ژاندارملاردا،
او گیزلینجه گزدی دوغما دیاردا.
اونو آختار دیلار، کندده، شهرده،
او ایلرله دوزدو بو آجی درده.
***

فرمان بویلو، بوخونلو،
اوتوز یاشلی بیر ج.ان،
دئیرلر کی، آنادان
دو غولموشدور پهلوان

اونون هر بیر قولوندا
بش ایگیدین گوجو وار،
اودا نوز خلقی ایچون
بختیارلیق آرزولار.
ایلک دغه مرضیه نین
دسته سینه گلنده،
ایلک دغه مرضیه نی
گوزلریله گورنده،
گوزونه اینانمادی.
سیخیب یومروقلارینی
ئوزونه اینانمادی.
ایلک باخیشدان وورولدو
مرصیه یه بو جوان.
بونو دویدو مرضیه .
دانشیردی فرمانی
او، مهربان، مهربان.
فقت آجی بختینه
اوره بینده قولدو او،
اوره بی یانا- یانا
داخماسینا گلدی او .
یاری سینیق آینادا
بیر آز باخدی ئوزونه.
الیله یاواش- یاواش
سیغال چکدی اوزونه.
گوردوکی گوزلیگی
او چوب گنتمه یب هله،
میدان اوخویا بیلر
نئچه- نئچه گوزله.
دوشوندو «بلکه من ده

فرمانا وورولموشام؟
تکلیکدن بو حیاتدان
اولمایا یورولموشام؟»
یوخ- یوخ دئییب آینانی
اوزو اوسته چئویردی.
دندی: منیم ایسته بیم
مسلکیم، اشقیم بیردی.
آرزوما چاتمایینجا
ار آدی چکمرم من.
قیز اولسام دا بیلیرلر
بیر دویوشن ارم من.
او تسلی ویرمه یه
چالیشیریدی ئوزونه.
آنجاق اودلو اوره بی
هیچ باخمیردی سوزونه.
فرمان گلیب دوروردو
گوزلرینین ئونونده،
اونون اراده سینین
سوزلرینین ئونونده
سانکی فرمان دئیردی
«گل قوشاق سئوگیلیم!
آزادلیغین آدینا
نغمه قوشاق سئوگیلیم!
سونرا چین- چین
ووروشاق گنجه - گوندوز.
هیچ اولماسا سئوگیسیز
اوتوشمه سین عمروموز.»
بو فکرلر باشیندا
چیخدی داخمدان چوله.
قدائی دوستلارینی
او سوزدو گوله گوله.
آنجاق گوزو فرمانی،
فرمانی آختاریردی.
سانکی اونسوز کدر، غم،
اوره گینی یاریردی.
دوشونموردو: « هارادان
گلیب چیخدی بو فرمان؟!
محارتلی اوچودور
یامان اوغلاندی، یامان!
آنجاق منی اوولاماق
چتین اولاجاق اونا.
من چوخدان سد چکمیشم
محبتین یولونا.
من «سئوگیلی» سوزونو

آخشام توران دوشنده،
اولدوزلار بیر- بیر چیخیب،
سایریشیب، گوروشنده
قالانین داشلارینا
ققیل بیر گولّه دیدی،
ائله بیل مرضیه یه
ققیل بیر سیلله دیدی،
آصلان کیمی باغیردی
- نئز اولون، یئرینیزه،
یئنه ده ژاندار ملار
گلیرلر اوستوموزه.
هامی توندو ئوز یئرین،
هامی یاتدی سنگره.
قاریشدی بیر - بیرینه
منشه بوتون داغ، دره.
او، هامینی یئرینده
کلیب بیر- بیر یوخلاپیر.
ایره لی چیخانلاری

آردی وار

حساب بانکی ما:

Iranli Mohacirlar Camiyyati
Azerbaijan Republic
Kapital Bank, Branch: Yasamal 1
SWIFT: IIAZ2X
USD Accont: 33180018403302338103
Corr.Accont: 36089289
Citibank N.A./New York, USA
SWIFT: CITIUS33
EUR Accont: 33180019783302338103
Corr. Accont: 11347403
Citibank N.A./London
SWIFT: CITIGB2L

چو خدان یادیر غامیشام.
سئوگی سمالاریندا
قانادی کسبیک قوشام.
اونو قانع ائتمه دی
بو معناسیز سوزلری
فرمانی آختاریردی
اونون قارا گوزلری.
***
بیر گون سحر چاغی گون چیخان زمان،
داخمانین آغزیندا گوروندو فرمان.
اجازه آلاق گیردی ایچری،
بو آن مرضیه نین اسدی اللری.
اونا یر گوستریب، حرمت ائیله دی،
مهربان - مهربان صحبت ائیله دی.
فرمان ائله بیلکی، یوخو گوروردو،
گاه خیالا دالیب، گاه دا گولوردو.
بیردن مرضیه نین سوزونو کسدی،
من سیزی ... دئییه رک بدنی اسدی
مرضیه: - ساکت اول، ساکت اول دئدی
اونا نوازیشله بئله سویله دی
-آز دیرا بیلمه ریک دوستوم حجرانی.
سئویب، سئویلمه یه وقتیمیز هانی؟
بونو سن ئوزونده یاخشی بیلیرسن،
منه ئوز قلبینی آچماق دیلیرسن...
گنت، دوستوم، سئوگیدن صحبت آچما سن،
بیزیم سئوگیمیز ده وطندیر، وطن!
ائله بیلمه داشام، من ده انسانام،
تویومو گوزله یر ایللر دیر آنام.
سبزیلله بیرلیکده ووروشسام دا من،
کلینلیک ده گلر منیم الیمدن.
فقط یوخدور بونا هله امکاتیم.
گنت، عزیز فرمانیم، ایگید فرمانیم.
مرضیه دانیشدی باشیندا دومان،
فرم ان دردلی- دردلی چیخدی داخمدان
***

Azərbaycan qəzeti
5- ci dövr 98 - ci nömrə. Yanvar 2013
Baş redaktor. Əmirəli Lahrudi
www.adf – mk.az

باش رداکتور: امیر علی لاهرودی
قزنت تحریریه هئیتی طرفیندن نشر اولونور
قزنتین آرتیریب، یاییمی آزاددیر
E- mail info @ adf – mk az